

T.C.  
GAZIANTEP ÜNİVERSİTESİ  
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ  
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI

**DÜŞÜK SOSYO-EKONOMİK DÜZEYDE OLAN 2. SINIF  
ÖĞRENCİLERİNİN KİTAP OKUMA SEVGİSİ VE  
ALİŞKANLIĞI KAZANMASINA ETKİ EDEN FAKTÖRLERİN  
İNCELENMESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

AKMERSİN, BURCU

GAZIANTEP  
OCAK 2016

T.C  
UNIVERSITY OF GAZİANTEP  
GRADUATE SCHOOL OF EDUCATION SCIENCES  
DEPARTMENT OF ELEMANTARY EDUCATION

**THE INVESTIGATION OF THE FACTORS INFLUENCİNG  
THE LOVE AND HABİT OF READING AMONG THE SECOND  
GRADE STUDENTS FROM LOW-SOCIO ECONOMIC  
BACKGROUNDS**

**MASTER'S OF ART THESIS**

AKMERSİN, BURCU

GAZİANTEP  
JANUARY, 2016

T.C.  
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ  
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ  
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI

**DÜŞÜK SOSYO-EKONOMİK DÜZEYDE OLAN 2.SINIF  
ÖĞRENCİLERİN KİTAP OKUMA SEVGİSİ VE  
ALİŞKANLIĞI KAZANMASINA ETKİ EDEN FAKTÖRLERİN  
İNCELENMESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ**

AKMERSİN, BURCU

Tez Danışmanı: YRD. DOÇ. DR. Kevser KOÇ

GAZİANTEP  
OCAK 2016

T.C  
UNIVERSITY OF GAZİANTEP  
GRADUATE SCHOOL OF EDUCATION SCIENCES  
DEPARTMENT OF ELEMANTARY EDUCATION

**THE INVESTIGATION OF THE FACTORS INFLUENCİNG  
THE LOVE AND HABİT OF READING AMONG THE SECOND  
GRADE STUDENTS FROM LOW-SOCIO ECONOMIC  
BACKGROUNDS**

**MASTER'S OF ART THESIS**

AKMERSİN, BURCU

SUPERVISOR: ASSIST. PROF. DR.Kevser KOÇ

GAZİANTEP  
JANUARY, 2016

T.C.  
GAZIANTEP ÜNİVERSİTESİ  
EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ  
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI

**DÜŞÜK SOSYO-EKONOMİK DÜZEYDE OLAN 2. ÖĞRENCİLERİN KİTAP  
OKUMA SEVGİSİ VE ALIŞKANLIĞI KAZANMASINA ETKİ EDEN  
FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ**

BURCU AKMERSİN

Tez Savunma Tarihi: 26.01.2016  
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Onayı

Doç. Dr. Fatih ÖZMANTAR  
Eğt. Bil. Ens. Müdürü

Bu Tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları sağladığını onaylıyorum.

Doç. Dr. Fatih ÖZMANTAR  
Enstitü ABD Başkanı

Bu tez tarafımda (tarafımızca) okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Kevser KOÇ  
Tez Danışmanı

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri:

Yrd. Doç. Dr. Kevser KOÇ (Jüri Başkanı)  
Yrd. Doç. Dr. Ayşe ÖZTÜRK  
Yrd. Doç. Dr. Menekşe BOZ

İmzası

T.C.  
GAZIANTEP ÜNİVERSİTESİ  
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ  
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI

**THE INVESTIGATION OF THE FACTORS INFLUENCING THE LOVE AND  
HABIT OF READING AMONG THE SECOND GRADE STUDENTS FROM LOW-  
SOCIO ECONOMIC BACKGROUNDS**

BURCU AKMERSİN

Date of Viva: 26.01.2016  
Approval of the Graduate School of Education Sciences

Assoc. Prof. Dr. Fatih ÖZMANTAR  
Director

I certify that this thesis satisfies all the requirements as a thesis for the degree of  
Master's of Art

Assoc. Prof. Dr. Fatih ÖZMANTAR  
Head of Department

This is certify that I(we) has(have) read this thesis and that it in my(our) opinion it is  
Fully adequate, in scope and quality, as a thesis fort he degree of Master's of Art.

Assist. Prof. Dr. Kevser KOÇ  
Supervisor

This is to certify that we have read this thesis and that in our opinion it is  
fully adequate, in scope and quality, as a thesis fort he degree af Master's of Art.

Examining Committee Members

Yrd. Doç. Dr. Kevser KOÇ (Jury President)  
Yrd. Doç. Dr. Ayşe ÖZTÜRK  
Yrd. Doç. Dr. Menekşe BOZ

Signature

## ÖZET

### DÜŞÜK SOSYO-EKONOMİK DÜZEYDE OLAN 2.SINIF ÖĞRENCİLERİNİN KİTAP OKUMA SEVGİSİ VE ALIŞKANLIĞI KAZANMASINA NEDEN OLAN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

AKMERSİN, Burcu

Yüksek Lisans Tezi, İlköğretim Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Kevser KOÇ

Ocak 2016, 93 Sayfa

Bu araştırmanın amacı, düşük sosyo-ekonomik duruma sahip ilkokul 2. sınıfa giden öğrencilerin okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasına etki eden faktörleri incelemektir. Araştırmada verilerin toplanması ve analizi için yarı yapılandırılmış görüşme ve betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Güneydoğu'nun sanayi bakımından gelişmiş bir kentinde sosyo-ekonomik bakımdan en alt düzeyinde kabul edilebilecek bir ilkokulda 2013-2014 yılında 2. Sınıfta eğitim-öğretim gören 20 öğrenci ve velisi oluşturmaktadır. Yapılan çalışma iki aşamadan oluşmaktadır. Araştırmanın birinci aşamasında öğrencilerle yapılan görüşme, ikinci aşamasında ise velilerle yapılan görüşme kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Kayıt altına alınan her bir görüşme analiz edilmiştir. Araştırma sonunda, çocukların kitap okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasında ailenin model olmasının, ailenin eğitim düzeyinin, okulöncesi eğitiminin, kitaplarla erken yaşta tanışmanın ve etkileşimin önemi ortaya çıkmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Okuma, Okuma sevgisi, Okuma alışkanlığı, Okuma alışkanlığını etkileyen faktörler

## ABSTRACT

### THE INVESTIGATION OF THE FACTORS INFLUENCING THE LOVE AND HABIT OF READING AMONG THE SECOND GRADE STUDENTS FROM LOW SOCIO-ECONOMIC BACKGROUNDS

AKMERSİN, Burcu

M.E. Thesis, Department Of Elementary Education

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Kevser KOÇ

January 2016, 93 pages

This study aimed to investigate the factors that influence the love and habit of reading among students of a 2nd year classroom located in a low socio-economic environment. The study adopted semi-structured interviews and observations to gather the data. Later, the data analyzed via descriptive analysis methods. The participants of the study are the twenty second-grade students who enrolled a school where the socio-economic level is very low. The study has two main stages. In the first stage, the teacher gathered information through her observations and interviewed students. In the second phase, the interviews conducted with students' parents. Both groups of interviews were recorded. Later, the records were transcribed and analyzed. According to the results, the main factors influencing the love and habit of reading were the existence of role models, the educational level of parents, preschool education, early reading experiences and interaction with others based on reading experiences.

**Keywords:** Reading , Love of Reading , Habit of Reading , The Habit of Reading  
Effectuated Factors



## İÇİNDEKİLER

<b>ÖZET</b> .....	
<b>ABSTRACT</b> .....	
<b>İÇİNDEKİLER</b> .....	
<b>EKLER</b> .....	
<b>1. GİRİŞ</b> .....	<b>1</b>
1.1. PROBLEM DURUMU.....	1
1.2. PROBLEM CÜMLESİ.....	5
1.3. ALT PROBLEMLER.....	5
1.4. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	6
1.5. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	6
1.6. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	6
<b>2. LİTERATÜR TARAMASI VE TEORİK ÇERÇEVE</b> .....	<b>8</b>
2.1 OKUMA NEDİR?.....	8
2.1.1. OKUMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	9
2.1.1.1. BİREYSEL ÖNEMİ .....	13

2.1.1.2. TOPLUMSAL ÖNEMİ.....	15
2.1.2. OKUMA ALIŞKANLIĞI.....	16
2.1.2.1. OKUMA ALIŞKANLIĞINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER.....	18
2.1.2.1.1. FİZİKSEL FAKTÖRLER.....	18
2.1.2.1.2. BİLİŞSEL FAKTÖRLER .....	19
2.1.2.1.3. ÇEVRESEL FAKTÖRLER.....	19
2.1.2.1.3.1 OKUMA ALIŞKANLIĞININ KAZANDIRILMASINDA AİLENİN ÖNEMİ.....	20
2.1.2.1.3.2 OKUMA ALIŞKANLIĞI KAZANDIRILMASINDA ÖĞRETMENİN VE OKULUN ÖNEMİ.....	22
2.1.2.1.3.3 OKUMA ALIŞKANLIĞININ KAZANDIRILMASINDA KİTAPLARIN ÖNEMİ.....	24
<b>3. YÖNTEM.....</b>	<b>26</b>
3.1. ARAŞTIRMA MODELİ.....	26
3.1.1. DURUM ÇALIŞMASI.....	29
3.2. ÇALIŞMA GRUBU.....	30
3.3. VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ VE ARAÇLARI.....	33
3.4. VERİLERİN TOPLANMASI.....	34
3.5. VERİLERİN ANALİZİ.....	34

<b>4. BULGULAR VE TARTIŞMA.....</b>	<b>36</b>
4.1. BULGULAR.....	36
4.1.1 Öğrencilere ait bulgular.....	36
4.1.1.1. Kitap okumayı seven ve alışkanlık haline getiren öğrencilere ait bulgular...	37
4.1.1.1.1. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımları.....	37
4.1.1.1.2. Öğrencilerin yapmaktan hoşlandıkları etkinliklere ait bulgular.....	37
4.1.1.1.3. Öğrencilerin kitap okumak cevabını söyleme sırasına ait bulgular .....	38
4.1.1.1.4. Öğrencilerin biriktirdikleri parayı nasıl kullanacaklarına ait bulgular.....	39
4.1.1.1.5. Öğrencilerin biriktirdikleri parayı nasıl kullanacaklarına verdikleri cevapta kitabın söylenme sırasına ait bulgular.....	40
4.1.1.1.6. Öğrencilerin kitaplarla ilk nerede ve ne zaman tanıştıklarına ait bulgular.....	41
4.1.1.1.7. Öğrencilerin evlerinde bir kitaplık ya da kitap köşesi bulunmasına ait bulgular.....	42
4.1.1.1.8. Öğrencilerin neden kitap okuduklarına ait bulgular.....	43
4.1.1.1.9. Öğrencilerin kitap okumasına engel olan nedenlere ait bulgular.....	44
4.1.1.1.10. Anne babanın hangi amaçla kitap aldığına ait bulgular.....	44
4.1.1.1.11. Kitaplardan başka bir şey okuduklarına ait bulgular.....	45
4.1.1.1.12. Haftada kaç kitap okuduklarına ait bulgular.....	46
4.1.1.1.13. Okudukları kitapları nereden aldıklarına ait bulgular.....	47
4.1.1.2. Kitap okumayı sevmeyen ve alışkanlık haline getirememiş öğrencilere ait bulgular.....	47
4.1.1.2.1. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımları.....	47
4.1.1.2.2. Öğrencilerin yapmaktan hoşlandıkları etkinliklere ait bulgular.....	48

4.1.1.2.3. Öğrencilerin kitap okumak cevabını söyleme sırasına ait bulgular .....	49
4.1.1.2.4. Öğrencilerin biriktirdikleri parayı nasıl kullanacaklarına ait bulgular.....	49
4.1.1.2.5.Öğrencilerin kitaplarla ilk nerede ve ne zaman tanıştıklarına ait bulgular.....	50
4.1.1.2.6. Öğrencilerin evlerinde bir kitaplık ya da kitap köşesi bulunmasına ait bulgular.....	51
4.1.1.2.7. Öğrencilerin neden kitap okuduklarına ait bulgular.....	52
4.1.1.2.8. Öğrencilerin kitap okumasına engel olan nedenlere ait bulgular.....	53
4.1.1.2.9. Anne babanın hangi amaçla kitap aldığına ait bulgular.....	54
4.1.1.2.10. Kitaplardan başka bir şey okuduklarına ait bulgular.....	55
4.1.1.2.11. Haftada kaç kitap okuduklarına ait bulgular.....	55
4.1.1.2.12. Okudukları kitapları nereden aldıklarına ait bulgular.....	56
4.1.1.3. İki gruptaki öğrencilerin karşılaştırılmasına ait bulgular.....	56
4.1.1.3.1. Öğrencilerin cinsiyetlere göre dağılımının karşılaştırılmasına ait bulgular.....	56
4.1.1.3.2. Öğrencilerin hoşlandıkları etkinliklerin karşılaştırılmasına ait bulgular.....	56
4.1.1.3.3.Öğrencilerin biriktirdikleri parayı harcamalarının karşılaştırılmasına ait bulgular.....	57
4.1.1.3.4.Öğrencilerin kitapla ilk nerede ve ne zaman tanıştıklarının karşılaştırılmasına ait bulgular.....	58
4.1.1.3.5.Öğrencilerin evlerinde bir kitaplık ya da kitap köşesi bulunmasının karşılaştırılmasına ait bulgular.....	58
4.1.1.3.6. Öğrencilerin neden kitap okuduklarının karşılaştırılmasına ait bulgular.....	58
4.1.1.3.7. Öğrencilerin kitap okumasına engel olup olmasının karşılaştırılmasına ait bulgular.....	59

4.1.1.3.8. Öğrencilerin ailelerinin kitap alıp almadığının karşılaştırılmasına ait bulgular.....	59
4.1.1.3.9. Öğrencilerin kitaplardan başka bir şey okuduklarının karşılaştırılmasına ait bulgular.....	60
4.1.1.3.10. Öğrencilerin haftada kaç kitap okuduklarının karşılaştırılmasına ait bulgular.....	60
4.1.1.3.11. Öğrencilerin kitapları nereden aldıklarının karşılaştırılmasına ait bulgular.....	61
4.1.2. Velilere ait bulgular.....	61
4.1.2.1. Kitap Okumayı Seven Ve Alışkanlık Haline Getiren Öğrencilerin Velilerine Ait Bulgular.....	62
4.1.2.1.1. Öğrencilerin velilerinin(annelerinin) eğitim durumuna ait bulgular.....	62
4.1.2.1.2. Öğrencilerin velilerinin(babalarının) eğitim durumuna ait bulgular.....	62
4.1.2.1.3. Öğrencilerin velilerinin(annelerinin) mesleklerine ait bulgular.....	63
4.1.2.1.4. Öğrencilerin velilerinin(babalarının) mesleklerine ait bulgular.....	63
4.1.2.1.5. Öğrencilerin velilerinin çocuk sayısına ait bulgular.....	64
4.1.2.1.6. Öğrencilerin velilerinin aylık gelirlerine ait bulgular.....	65
4.1.2.1.7. Öğrencilerin velilerinin çocuklarına ilk ne zaman kitap aldıklarına ait bulgular.....	65
4.1.2.1.8. Öğrencilerin velilerinin çocuklarına kitap okuyup okumadıklarına ait bulgular.....	66
4.1.2.1.9. Öğrencilerin velilerinin kitap, dergi, gazete okuyup okumadıklarına ait bulgular.....	66
4.1.2.1.10. Öğrencilerin kitap okuma saatlerinin olup olmadığına ait bulgular.....	67
4.1.2.2. Kitap Okumayı Sevmeyen Ve Alışkanlık Haline Getirememiş Öğrencilerin Velilerine Ait Bulgular.....	67

4.1.2.2.1. Öğrencilerin velilerinin(annelerinin) eğitim durumuna ait bulgular.....	67
4.1.2.2.2. Öğrencilerin velilerinin(babalarının) eğitim durumuna ait bulgular.....	68
4.1.2.2.3. Öğrencilerin velilerinin(annelerinin) mesleklerine ait bulgular.....	69
4.1.2.2.4. Öğrencilerin velilerinin(babalarının) mesleklerine ait bulgular.....	69
4.1.2.2.5. Öğrencilerin velilerinin çocuk sayısına ait bulgular.....	70
4.1.2.2.6. Öğrencilerin velilerinin aylık gelirlerine ait bulgular.....	70
4.1.2.2.7. Öğrencilerin velilerinin çocuklarına ilk ne zaman kitap aldıklarına ait bulgular.....	71
4.1.2.2.8. Öğrencilerin velilerinin çocuklarına kitap okuyup okumadıklarına ait bulgular.....	71
4.1.2.2.9. Öğrencilerin velilerinin kitap, dergi, gazete okuyup okumadıklarına ait bulgular.....	72
4.1.2.2.10. Öğrencilerin kitap okuma saatlerinin olup olmadığına ait bulgular.....	72
4.1.2.3. İki gruptaki velilerin karşılaştırılmasına ait bulgular.....	73
4.1.2.3.1. Öğrencilerinin velilerinin(annelerinin) eğitim durumunun karşılaştırılmasına ait bulgular.....	73
4.1.2.3.2. Öğrencilerinin velilerinin(babalarının) eğitim durumunun karşılaştırılmasına ait bulgular.....	73
4.1.2.3.3. Öğrencilerin velilerinin(annelerinin) mesleklerinin karşılaştırılmasına ait bulgular.....	74
4.1.2.3.4. Öğrencilerin velilerinin(babalarının) mesleklerinin karşılaştırılmasına ait bulgular.....	74
4.1.2.3.5. Öğrencilerin velilerinin çocuk sayısının karşılaştırılmasına ait bulgular...	75
4.1.2.3.6. Öğrencilerin velilerinin çocuklarına ilk ne zaman kitap aldıklarının karşılaştırılmasına ait bulgular.....	76

4.1.2.3.7. Öğrencilerin velilerinin çocuklarına kitap okuyup okumadıklarının karşılaştırılmasına ait bulgular.....	76
4.1.2.3.8. Öğrencilerin velilerinin kitap, dergi, gazete okuyup okumadıklarının karşılaştırılmasına ait bulgular.....	77
4.1.2.3.9. Öğrencilerin kitap okuma saatlerinin olup olmadığının karşılaştırılmasına ait bulgular.....	77
<b>4.2. TARTIŞMA.....</b>	<b>78</b>
<b>5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....</b>	<b>81</b>
<b>5.1. SONUÇ.....</b>	<b>81</b>
<b>5.2.ÖNERİLER.....</b>	<b>85</b>
5.2.1. Aileye Okumayı Sevdirmek ve Alışkanlık Kazandırmak İçin Öneriler.....	86
5.2.2. Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	86

**EKLER LİSTESİ**

Ek-1. Yarı yapılandırılmış aile görüşme formu.....	91
Ek 2. Yarı yapılandırılmış öğrenci görüşme formu.....	92



## BİRİNCİ BÖLÜM

### GİRİŞ

Son yıllarda insanlar ekonomik, kültürel, toplumsal ve teknoloji gibi birçok alanda meydana gelen hızlı değişikliklere tanık olmaktadır. Bu değişikliklere ayak uydurabilmek ancak bilginin ve okumanın sayesinde olmaktadır. Bilginin elde edilmesinin ön şartlarından biri okumaktır. Okumak artık günümüzde bir zevk değil, bir ihtiyaç ve zorunluluk olmuştur. Bu nedenle bilgilerin hızla üretildiği ve yayıldığı bu çağda okumanın kazandırılması ve alışkanlık haline gelmesi gerekir. Okumanın kazandırılması ve alışkanlık haline gelmesinde birçok faktör rol oynamaktadır. Bu araştırmada düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip öğrencilerin okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasının nedenleri üzerinde durulacaktır. Bu açıdan okumanın tanımı, okumanın önemi ve işlevi, okumaya etki eden fiziksel, bilişsel ve çevresel faktörler, çevresel faktörlerin neler olduğu ve çevresel faktörlerin öneminden bahsedilecektir.

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırmanın sınırlılıkları sunulmuştur.

#### 1.1. PROBLEM DURUMU

Toplumda insanlar bildiklerinin, öğrendiklerinin büyük bölümünü okuma yoluyla edinmektedirler. Bu yüzden okuma toplumsal yaşamın gerekliliklerinden biri durumundadır. Ancak okuma görünmez, zihinsel bir süreç olduğundan okumayı tanımlamak eğitimciler tarafından oldukça güç olmuştur. Okuma, insanların kendi aralarındaki simgelerin algılanıp beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi işlemidir (Yalçın, 2002:47). Başka bir ifadeyle okuma, yazılı sembolleri görerek

algılama, anlamını kavrayarak seslendirme işidir. Akyol (2007) okumanın yazar ile okuyucu arasında meydana gelen görüş alışverişi olduğunu ifade ederken; Keleş (2006:3)'e göre okuma, yalnızca yazıların anlamlandırılarak seslendirilmesi değildir, okuyucu ile yazar arasında insanlığı ilgilendiren tüm değerlerin korunarak geliştirilmesi için kurulması gereken bir köprü ve yaşamsal bir süreçtir.

Bu sürecin hayatımızda hem toplumsal hem de bireysel düzeyde önemi söz konusu olmaktadır. Bireysel açıdan okuma; bireyin bilişsel düzeyde ilerlemesine katkı sağlar, anadilini doğru ve yeterli bir biçimde kullanmasını sağlar, kelime dağarcığının zenginleştirilerek iletişim becerisini kuvvetlendirir, sağlıklı ve güçlü kişiliğe sahip bireyler ortaya çıkmasını sağlar, eğitim ve öğretim başarısını artırır (Aksaçlıoğlu, 2007:3-28). Toplumsal yönden de; eğitim ışığında ekonominin verimli olmasına ve kalkınmaya katkıda bulunur, kültürel yapının kısır döngüsünü engeller. Okumanın, gerek toplumsal gerekse bireysel öneminin ortak noktası ise bir gelişmişliğin göstergesi olmasıdır. İşte bu yönden bireylerin ve toplumların gelişmişlik düzeyine ulaşabilmesi için okumanın kazandırılması gerekir.

Okumanın kazandırılması sürecinde en önemli ve temel etken bireyin bu eylemi istekli bir biçimde yapması yani okumayı alışkanlık haline getirmesidir. Okuma alışkanlığı; okuma becerisini sürekli ve düzenli kullanan ve bunu amaçlarına ulaşmada bir araç olarak gören kişilerin okuma eylemidir (Keleş, 2006:17). Yılmaz'a göre ise; bireyin okumayı bir zevk kaynağı olarak algılanması sonucu yaşam boyu eleştirerek ve süreklilik göstererek bir düzen içinde sürdürmesidir (Yılmaz, 1993).

Okuma alışkanlığı kazanmanın en temel unsuru okumayı sevmektir. Kitabı seven birey, kitabın ona vereceği yararları anlamış bireydir. Fakat her şeyden önce kitabı kişiye sevdirmek gerekmektedir. Bunun için uzmanlar kitap sevgisinin kazandırılmasında, çocukluk döneminin önemi ile fiziksel, bilişsel ve çevresel faktörlerin etkisini vurgulamaktadır (Alpay, 1990:79; Yılmaz, 1998:248). Fiziksel faktörler; kişilerin görme, işitme yetenekleriyle, hafıza ve beynin işleyişiyle ilgilidir. Fiziksel faktörleri tam olarak sağlıklı olmayan birey okumayı kazanmakta oldukça zorlanır veya okuma becerisini kazanamaz. Okumayı olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilecek bilişsel faktörler de; zihinsel yaş ve zeka, görsel ve işitsel ayırım yapabilme, algısal gelişim ve karşılaştırma yetenekleridir. Bilişsel faktörler ve okuma sevgisi arasındaki ilişki ise iki biçimde incelenebilir; birincisi okumak için bazı

bilişsel becerilere ihtiyaç olması; ikincisi ise okumanın bilgi ve beceri sahibi olabilmek için okuyucu için önemli bir güç kaynağı olmasıdır (Keleş, 2006). Son olarak çevresel faktörler de çocuğun okumayı sevip, okumaya karşı istek duymasında önemli bir etkidir. “Güneş (1997:13)’e göre çocuğa hikayeler okumak, fikirlerini söylemesi için teşvik etmek, dil ile ilgili oyunlar oynamak, çevrede olup bitenler hakkında çocukla sohbet etmek, çocuklara kitap alma veya okuma konusunda model olma gibi etmenler çocuğun okumaya karşı olumlu bir tutum sergilemesine zemin hazırlar.” Bu bağlamda çevresel faktörler en başta çocuğun ailesini, okulunu, öğretmenini ve kitapları kapsamaktadır (Gürcan, 1999). Bunlar arasında, ailenin rolü okuma sevgisi kazandırılmasında ön plana çıkmaktadır. Çocukların ilk öğrendiklerinin ve ilk alışkanlıklarının ailede gerçekleştiği düşünülürse çocuğun önünde ailenin sergilemiş olduğu davranışların ve tutumun, ileride çocuğun okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasında etkili olacağı görülmektedir (Maraşlı, 2007). Okuma alışkanlığı olmayan, çocuklarını bu anlamda desteklemeyen ailelerde olumlu sonuçların olması beklenemez. Aksine ailenin bu konuda çocuğuna karşı göstereceği ilgi ve vereceği destek çocuktaki okuma eğiliminin devamlı ve düzenli olarak gerçekleşmesini sağlayacaktır. Yavuzer (2001) bu durumu çocukların ailedeki bireylerle olan ilişkileri; çocukların hayata karşı gösterdiği tavırların, kabullendiği tutum ve davranışların temelini oluşturur şeklinde açıklamaktadır. Ayrıca ailenin eğitim ve ekonomik düzeyinin, mesleğinin, evde farklı bir dil ve ağızla konuşulmasının da okuma alışkanlığının kazandırılmasında etkili olduğu birçok uzman tarafından vurgulanmıştır. Kısacası; çocuğun ileride kazanacağı olumlu ve olumsuz okuma alışkanlıkları ve okuma sevgisi üzerinde ailenin yaklaşımı birçok anlam ifade etmektedir.

Çocukların okuma alışkanlığı kazanmasında, aileden sonra başka bir faktör olan öğretmenlerin ve okulun de çok önemli rolleri vardır. Bu açıdan öğretmenler çalıştıkları okulla iş birliği içinde olmalıdırlar. Çünkü çocuklar, okula başlamadan önce ailesini, başladıktan sonra da öğretmeni taklit ederler. Öğretmenin okumaya teşvik ederek yöneltme konusunda öğrenciler üzerindeki etkisi büyüktür. Bu nedenle öğretmenlerin çok okuması ve bunu da öğrencilerine göstermesi gerekir (Maraşlı, 2007). “Öğretmenin kişiliği, eğitimi ve özellikle de okuma alışkanlığı, çocukların okuma ilgilerini ve okuma alışkanlıklarını geliştirmede son derece önemlidir (Bamberger, 1990:48).” Bu konuda öğretmenlere düşen en önemli görev, çocukları

bıktırmadan okumayı onlara sevdirmektir. Bu iş için öncelikle iyi bir okuyucu olarak öğrencilere örnek olan öğretmenler aynı zamanda temel okuryazarlığın okuma alışkanlığına dönüşmemesi gerektiğini, kitap okumanın öğrenim sürecinin bir parçası olduğunu ve yaşam boyu sürmesi gerektiğini öğrencilere sürekli ifade etmelidirler. Bu açıdan çocukların okudukları kitapları sorgulayarak eleştirel düşünme becerilerini kullanmalarını, farklı görüş ve bakış açılarıyla çok yönlü düşüncelerini, hayal güçlerini ifade etmelerini sağlayabilmeli ve yaratıcı düşünmeyi tetikleyebilmelidirler. Öğretmenler okuma sevgisi ve alışkanlığının; sabır, ilgi ve öğrencileri güdülemeyi gerektiren bir süreç olduğunu ve uzun zaman aldığını unutmamalıdır.

Okuma alışkanlığının ve sevgisinin kazanmasında etkili bir faktör olan kitaplar da; insanın karakterini, kişiliğini ve doğrularını tanıtmak bakımından önemlidir (Maraşlı, 2007). Kitaplar insanların ilgileri, hedefleri, ihtiyaçları ve eksiklikleri yönünde çok yönlü doyuma ulaşmasını sağlarlar. Okuyucuların öğrenme hızına uygun olmaları ve kolayca istenilen zamanda ulaşılabilmesi açısından günümüzde birçok iletişim aracından daha önemli bir öğretim materyalidir. Bu durum kişinin kendi kendine ve ömür boyu öğrenmesinde kitabın önemini ortaya koymaktadır. Kitaplar yardımıyla gözle görünmez, elle tutulmaz, düşünce, duygu, ve bilgiler yüzyıllardan yüzyıllara, ülkelerden ülkelere toplumlardan toplumlara taşınmaktadır. Kitaplar okul öncesi dönemden başlayarak her yaş ve dönemde çocuğun eğitim ve öğretiminde çok etkili olmakla birlikte çocuğun fiziksel, bilişsel, ahlaki, dil, kişilik ve sosyal gelişimini de doğrudan ve dolaylı olarak etkilemektedir. Başka bir yönden kitaplar, kişinin kelime hazinesini geliştirerek kendini iyi ifade etme olanağı sağladığı gibi sınav başarısını da arttırmaktadır. Kitap okuyan ve okuduklarını iyi değerlendirebilen öğrenciler, kitap okumayan öğrencilere göre hem günlük hayatta hem de sınavlarda çok daha başarılı olmaktadır. Bu yüzden bu kadar öneme sahip olan kitaplarla erken yaşlarda tanışmak önemlidir (Güngör, 2009).

Kitaplarla erken yaşta tanışmak ailelerde gerçekleşen bir durumdur. Toplumdaki aileler ise, birbirinden farklı sosyo-ekonomik duruma sahiptirler. Sosyo-ekonomik bakımdan farklı olan ailelerin çocukları da birbirinden farklı olmaktadır. Ama buna rağmen her düzeydeki ailelerde okumayı seven ve alışkanlık kazanmış çocuklarla, okumayı sevmeyen okuma alışkanlığı kazanmamış çocuklar görmek mümkündür. Sosyo-ekonomik yönden iyi durumda olan ailelerin yetiştirdiği

çocukların kitapları sevmeleri ve alışkanlık kazanmaları beklenen bir durumdur. Çünkü bu ailelerin evlerine günlük gazete, dergi ve kitaplar sıkça girmektedir. Ailesinden bazı şeyleri örnek alan çocuklar bu yüzden kitapları sevmekte ve alışkanlık kazanmaktadırlar. Oysaki kitaplarla aile ortamında pek tanışmamış sosyo-ekonomik bakımdan düşük düzeyli olan ailelerde çocukların okumayı sevmesinde hangi faktörler etkilidir.

Bu bağlamda düşük sosyo-ekonomik düzeyde olan 2. sınıf öğrencilerinin okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasının nedenlerini ortaya çıkarmak amacıyla bu araştırma yapılmıştır.

## **1.2. PROBLEM CÜMLESİ**

Düşük sosyo-ekonomik düzeyde olan 2. sınıf öğrencilerin kitap okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasına etki eden faktörler nelerdir?

## **1.3. ALT PROBLEMLER**

1)Öğrencilerin cinsiyetlerine göre okuma sevgisi ve alışkanlığı değişmekte midir?

2)Öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumlarına göre kitap okuma sevgisi değişmekte midir?

3)Öğrencilerin kardeş sayılarına göre kitap okuma sevgisi değişmekte midir?

4)Öğrencilerin erken yaşta kitaplarla tanışmasının kitap okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasında etkileri nelerdir?

5)Öğrencilerin okulöncesi eğitimi almalarının, kitap okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasına etkileri nelerdir?

#### **1.4. ARAŞTIRMANIN AMACI**

Bu araştırmanın amacı, düşük sosyo-ekonomik duruma sahip ilkokul 2. sınıfa giden öğrencilerin okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasına etki eden faktörleri incelemektir. Kitap okuma sevgisi ve alışkanlığı ilkokul döneminde edinilmesi gereken bir beceridir. Özellikle 1. sınıfta okumayı yeni öğrenen öğrencilerin, bu beceriyi kazanması önemlidir. Bunun kazandırılmasında birçok faktör rol oynamaktadır. Bu faktörler düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip öğrencilerin okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasına nasıl etki etmektedir.

#### **1.5. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ**

Bu araştırma; aynı sosyo-ekonomik düzeydeki ilkokul 2. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlık ve sevgisini kazanması bakımından eğitim ve aile ortamında yaşadıkları deneyimleri derinlemesine incelemek ve hayatlarındaki değişkenleri ortaya sermek açısından önemlidir. Okuma alışkanlığı kazanmak için bireylerin çok küçük yaşlarda bu konuyla ilgili bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Özellikle okuma becerisinin kazanıldığı ilkokul yılları okumaya karşı ilginin belirlendiği ve okuma alışkanlığı kazanmada temellerin atıldığı bir dönemdir. Bu araştırma; okuma sevgi ve alışkanlığının cinsiyete, anne-babanın eğitim durumuna, kardeş sayısına göre değişip değişmediğini ortaya koyması, öğretmenlere ve bu konuda yapılacak yeni araştırmalarda yol göstermesi, okuma alışkanlığının ve sevgisinin kazandırılıp geliştirilmesi bakımından değer taşımaktadır. Ayrıca bu çalışma benzer çalışmalardan farklı olarak öğrenci ve velilerle yapılmıştır. Çalışmada öğrencilerle ve velilerle görüşmeler yapılarak daha detaylı bilgilere ulaşılmış ve okumanın, özellikle çocukların gözündeki yeri belirlenmeye çalışılmıştır.

#### **1.6. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI**

Bu araştırma;

1.Güneydoğunun sanayi bakımından gelişmiş bir şehrinde en alt sosyo-ekonomik düzeyde sayılabilecek bir ilkokuldaki 2. Sınıf öğrencileriyle sınırlıdır.

2.Araştırma süresi 2013-2014 öğretim yılı ile sınırlandırılmıştır.

3.Araştırma verileri öğrenci ve velilerin veri toplama araçlarına verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.

## İKİNCİ BÖLÜM

### LİTERATÜR TARAMASI VE TEORİK ÇERÇEVE

#### 2.1. OKUMA NEDİR?

Öğrencilerin okula başladıklarında, öğrendikleri ilk ve en önemli beceri okumadır. Öğrencilerin bu beceriyi kazanması hem ilkokulda hem de tüm öğrenim hayatında kolaylık sağlar. Bu beceri, sadece öğrencinin Türkçe dersinde olan başarısına değil; bütün derslerdeki başarısına yol gösteren bir etkidir. Kısacası okuma, eğitimin bütün basamaklarının temelini oluşturmaktadır (Öz, 2003; Sever, 2004).

Bu temelin; görme, dikkat, algılama, hatırlama, kavrama, seslendirme, anlamlandırma, sentezleme, çözümlenme ve yorumlama gibi farklı yönlerden oluşan karmaşık zihinsel bir süreç olduğu bilinmektedir. Farklı araştırmacılar tarafından yapılan tanımların her birinde, okumanın farklı yönleri ele alınmıştır ama görüş birliğine varılan bir tanım ortaya çıkmamıştır. Kimmel ve Segel (1983), okumayı “Simgelerin görsel-işitsel ve sözel olarak ifade edilerek okuyucunun hedefiyle bilişsel sisteminin birleşmesi” şeklinde tanımlarken; Öz (2001:193), “Okuma, gözün kelimeleri görüp onların anlamlarını kavrayarak seslendirme” biçiminde; Akyol (2005) ise “Bir amaç ve yöntem yönünde yazar ve okuyucu arasında anlam kurma süreci” olarak tanımlamaktadır.

Özdemir (1990:11) ise “okuma, kelimeleri duyu organları yardımıyla algılayarak, bunları anlamlandırma ve yorumlamaya dayalı bilişsel bir faaliyettir. Okumada en önemli husus anlamadır. İyi bir okuma faaliyeti, verilmek istenen mesajın doğru anlaşılmasıyla gerçekleştirilir” şeklinde ifade etmektedir. Bazı araştırmacılar da okumayı tanımlarken aşamalara dikkat çekmektedir.



Göğüş'e göre; "Öğrendiğimiz bir kelimenin zihnimizde kendine ait bir görseli vardır. Bu görsel zihinde daha önceden var olan anlam imgesini harekete geçirir; böylece anlam kavranarak algılanmış olur. Kelimelerin zihinde bir de devinimsel imgesi vardır; diğer organlar ve zihin bunu, kelimeyi söyleyerek elde etmişlerdir. Eğer kelimeyi sesli okumak istersek zihin seslendirme unsurlarını çalıştırır (Göğüş, 1978:62-63)." Yani okuma tanıma, anlama ve seslendirme gibi üç aşamada birbirini tamamlanmış olur.

Kayalan (2002:20-21) ise, okuma kavramını altı aşamada ifade etmektedir. Bu aşamaları şu şekilde açıklamaktadır.

1. Tanıma: Okumanın fiziksel yönü olup okurun alfabeyi tanımasıdır.
2. Sindirme: Sinirler yardımıyla kelimelerin beyne ulaşmasıdır.
3. Geçişli bütünleştirme: Kelimelerin birleşerek bütün elde edilmesini yani cümleyi oluşturmasını ifade eder.
4. Saklama ve koruma: Elde edilen bilgilerin muhafaza edilmesidir. Birçok insan bilgileri farklı nedenlerden dolayı kısa süreliğine muhafaza eder. Ama bu istenilen yeterli görülen bir işlem değildir. İnsanların bilgileri daha kalıcı ve sağlıklı bir şekilde muhafaza etmeleri için belirli aralıklarla tekrarlar olmalıdır.
5. Anımsama: Bilginin bulunduğu yerden çıkarmak ve gerekli yerlerde onu kullanmaktır.
6. İletişim: İnsanların bilgilerin istenilen kısmını ya da tamamını paylaşarak kullanmasıdır.

### **2.1.1. Okumanın Amacı ve Önemi**

Okumanın, sosyal ve akademik yaşamda neredeyse tüm alanlarda az ya da çok bir bağı vardır. Bu yüzden okuma yaşamın vazgeçilmez bir ögesi olup, nitelikli bir yaşamın bir aracı haline gelmiştir. Başka bir ifadeyle değişim sürecinin ortadan kaldıramadığı, aksine bu sürece adapte olan bir araçtır. Bu aracın belli bir amaca göre sürdürülmesi gerekir. Akyol (2006:31)'a göre "Okuma amaçsız olmaz, amacı olan bireyler iyi okuyuculardır. Amaç okuyucunun metinden öğreneceği ve kullanacağı tekniği

etkilemektedir.” Özdemir (2000:36)’e göre ise “İnsanları okumaya yönlendiren bir amaç mutlaka vardır. Bazen bir sorunun cevabını bulma, bazen bir bilgi elde etme, bazen de güzel vakit geçirme gibi. Bu amaç doğrultusunda insanlar diğer insanlarla iletişime girerler.” Okuma eyleminin nedeni ne olursa olsun bilgilenme, zevk alma ve çeşitli duyuşsal hazlar yaşama gibi çok çeşitli amaçlara göre gerçekleştirilir.

Araştırmacılar okumanın tanımında olduğu gibi amacı için de farklı fikirlere sahiptirler. Bu fikirlerde de araştırmacılar farklı noktalara vurgu yapmaktadırlar.

Coşkun (2002)’a göre okumak, hayata anlam katan insanlara farklı alternatifler sunan bir uğraştır. Amacı ne olursa olsun okumada en temel öge iletişimdir. Bu iletişimin gerçekleşmesinde değerler, inançlar, beklentiler, bilgi ve kültürel birikimler gibi birçok faktör etkilidir (Coşkun, 2002b:231-244).

Ruşen (1995), okumada esas amacın işaretlemlerden fikirlere süratle geçmeyi sağlamak olduğunu ileri sürmektedir. Ona göre bu esas amaç doğrultusunda okuma işleminde iki bölüm vardır. Bunlardan ilki duyu organları yardımıyla harflerin, kelimelerin ve sayıların tanınarak ayırt ettiren göz etkinliğidir. İkincisi ise elde edilen görüntülerle konuşulan dilin duyma uyarıcıları arasında çağrışım yapması yani beyin etkinliğidir.

Kellner (2001) ise, okumanın amacında okuyan, okuduklarını anlayan, yorumlayarak sorgulayabilen, düşüncelerini uygun bir dille aktarabilen okur-yazar bireyler yetiştirmek ifadesine dikkat çekmektedir. Okur-yazarlığın, toplumun anlamlılaştırdığı iletişimsel simgeleri etkili bir biçimde kullanabilme yeterliliğini kazanmak olduğunu söylemektedir. Özdemir(1990)’e göre de; okumanın temel amacının, bireylere sadece bir okuryazarlık becerisi kazandırma değil, belli alanlarda bilgilendirici, araştırmacı, düşünceyi, duyarlılığı geliştirici bir okuma alışkanlığı vermek olması gerekir. Bütün eğitim basamaklarındaki izlencelerin bu amaca yönelmesi, bilgi alanı ne olursa olsun, eleştireci, irdeleyici bir okuma alışkanlığının bilinçlere yerleştirilmesi gerekir. Yoksa toplumun her kesiminde olduğu gibi, önemli görev çevrelerinde de okumayan sözde aydınlardan, politikacılardan, askerlerden, yargıçlardan, öğretmenlerden, sözde bilim adamlarından geçilmez olur.

“Aynı zamanda bilişsel, duyuşsal ve devinimsel yönleri de bulunan okumanın amaçları şöyle de sıralanabilir (Carter ve diğerleri, 2002:140-141; Demirel, 2002:78-79)”:

-Anlamak için okuma becerisi kazanabilme: Yazılı bir materyalin ana fikir ve özel gerçeklik ya da örnekleri içeren birbiriyle ilişkili iki temel ögesi vardır. Okuyucu alt başlıklar ve özet cümleler ile ana fikri bulur. Gerçekler ve örnekler ise, ana fikrin desteklenmesi ve açıklanmasına yardım ederek okuyucunun okunan materyale ilişkin genel bir çatı oluşturmasını sağlar. Okuma çalışmalarının temel amacı okuduğunu anlamak ve kavramaktır. Daha önce öğrenilen sözcüklerin anlamını içermeyen bir okuma gerçekleştiriliyorsa, okuma için bir amaçtan söz etmek olası değildir.

Okumada amaç, anlam inşa etmektir. Hedefleme anlamın oluşması, okuyucunun yazılı sözcük ve sembolü tanınmasıyla mümkündür. Tanıma ise anlam kurma sürecini oluşturur. Okunulan metinde anlamın kurulması ise ön bilgilere bağlıdır. Ön bilgiler ise okuyucunun seviyesine göre değişir yani okuma mutlaka stratejik olmalıdır. Okuma akıcı olmalıdır. Akıcı olmanın temelinde sözcük ayırt etme yeteneği yatar. Sözcük ayırt etme, sözcük tanımayı, kapsar. Amaç okuyucunun kendisini yazılı materyalin seviyesine ve amaçlara göre ayarlayabilmesidir. Okuyucun kendini, okuduğuna verebilmesi güdülemesi gerekir. Güdüleme okumanın devamını sağlar ve böylece de okuma gelişir (Akyol 1997:26-29). Öğretmenler ve araştırmacılar, okuduğunu anlamının okumanın en önemli boyutu olmasının yanı sıra, okuma ve anlama güçlüklerine ilişkin deneyimlerin yaşanacağı bir süreç olduğunda da hem fikirlerdir (Danielson ve LaBonty, 1994:64). Doğrudan gözlenemeyen bir süreç olan okuduğunu anlama, çeşitli araçlar ve kuramlar yoluyla açıklanmaya çalışılır. Okuduğunu anlama farklı düzeylerde belli bir çözümlemeyi gerektirir. Bu çözümleme okuma gerçekleşirken kendiliğinden gerçekleşir (Hielman, 2002:246).

-Eleştirel olarak değerlendirme becerisi kazanabilme: Okuma eleştirel anlamayı gerektirir. Eleştirel anlayabilmek için okunanlar arasında sebep-sonuç ilişkilerinin görülmesi, fikirlerin incelenip değerlendirilmesi, okunan materyale çeşitli sorular sorulması ve soruların araştırılması gerekir.

-Uygulama becerisini geliştirebilme: Belli bir amaç doğrultusunda okuduklarından elde ettiği bilgileri sözlü ve yazılı olarak ifade etmektir.

-Okumayı zevkli bir alışkanlık biçimine getirebilme: Okuma bireylerin hayatlarını ve hayata bakış açılarını genişletip onlara farklı seçenekler sunarak gerçekleri anlamalarına yardım eder. Farklı seçenekler onların düşünce sistemini geliştirerek olay ve durumları sorgulamalarını sağlar. Böylece yaratıcı düşünce ortaya çıkar ve bireyler için okuma zevk veren bir alışkanlık haline gelerek bilgisizlik ortadan kalkar.

-Sözcük dağarcığını geliştirebilme: Yaşam boyu öğrenen bireylerin, sözcük dağarcıkları ile okuma arasında doğru orantılı bir ilişki vardır. Bu bağlamda okuyan bireylerin sözcük dağarcıkları artmakta, sözcük dağarcığı artan birey ise okuduğu materyali daha iyi anlamaktadır.

Staiger (1973)'e göre, okumanın amaçları, toplumlara göre farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar toplumların sosyo- ekonomik ve kültürel yapılarının farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Okuma için bir toplumda var olan amaç diğer toplumda olmayabilmektedir. Diğer yönden de bir toplumda farklı zamanlarda farklı amaçlar olabilmektedir (Akt.Yılmaz,1993).

Gray ve Rogers'a (1975) göre okuma amaçları şu şekilde özetlenebilir:

- Alışkanlıklar ve gelenekler ,
- Görev duygusuyla,
- Çoğunlukla boş zamanlarını değerlendirmek,
- Güncel olayları anlamak,
- Anlık kişisel tatmin,
- Günlük yaşamın pratik gereksinmelerini karşılamak,
- Profesyonel veya meslekî ilgileri devam ettirmek,
- Daha çok hobi türünden uğraşlar,
- Gereksinim ve talepleri karşılamak,

- Kendini geliştirmek ve ilerletmek,
- Entelektüel gereksinimleri karşılamak,
- Dinî gereksinimleri karşılamak
- Kişisel – sosyal talepleri karşılamaktır (Akt. Devrimci, 1993:9).

Okumanın bu kadar fazla amacının olması, onun öneminden kaynaklanmaktadır.

Okumanın önemini iki genel başlık altında toplamak olanaklıdır:

- 1- Toplumsal önemi/ yararı
- 2- Bireysel önemi/ yararı (Yılmaz, 1993:25-26).

#### **2.1.1.1. Bireysel önemi**

İyi eğitim almış kişiler ve toplumlar sayesinde gelişmişlik seviyesinin artıracadı gerçeği göz önüne alındığında, okuma üzerinde çok daha özenle çalışılması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır. “Çünkü okuma, bireysel anlamda gelişmiş bir kişiliğin, toplumsal anlamda da verimli bir ekonomi, demokratik bir yaşam ve sağlıklı bir toplumun en önemli şartlarından biridir (Devrimci, 1993:5).” Bu açıdan okuma hem bireysel hem de toplumsal bakımdan birçok öneme sahiptir.

Bireyin öğrenmesi ve bilgilenmesi okumanın sayısız öneminin başında gelmektedir. Bunun yanında okuma bireyin;

- İletişim becerisini güçlendirerek davranış ve insanlarla ilişkilerini yönlendirir;
- İç dünyasını zenginleştirir ve olaylara durumlara bakış açısını genişletir;
- Çevresine ön yargısız, tarafsız ve hoşgörülü bakmasını sağlayarak beğeni düzeyini arttırır;
- Bilişsel gelişimine doğrudan katkıda bulunur;

- Kelime dağarcığının zenginleşmesine yardım eder ve anadilinin gelişmesine katkı sağlar;
- Sağlıklı ve güçlü bir karakter geliştirmesine katkıda bulunur;
- Eğitim ve öğretim başarısını artırır.
- Özgür düşünmeyi ve yaratıcı olmayı sağlar (Koç ve Müftüoğlu, 2008).

Bamberger (1990:27-28)'e göre de, okuma bir öğrenme biçimi; dil ve kişiliği sistematik olarak geliştiren bir araç; eğitimde fırsat eşitliğinin yaratılmasına yardımcı bir alan; zihinsel ve duygusal yaşamın temel taşı; öğrenimde başarıyı %30 dolayında artıran bir etken ve mekanik (siyah/ beyaz karşıtlığı) düşünce tarzının oluşumunu engelleyen bir unsurdur. Okuma bireylerin ruhsal ve duygusal açıdan ihtiyaçlarını karşılayarak doyuma ulaştırmaya çalışır. Bu nedenle kişisel gelişimlerine katkı sağlar. Okumayan insan akademik, kültürel, duygusal zenginlikten uzak kalır ve okuyan insanlarla iletişim kurmakta zorlanır. Başkaları tarafından yetersizliklerinin anlaşılacağını düşünerek endişe taşır.

Başka bir yönden; sürekli ve düzenli yapılan okuma sonucunda bireylerin kelime dağarcığı artarak farklı düşünme becerileri gelişir. Ayrıca kelime dağarcığı artan birey konuşma ve yazma konusunda daha etkin olmaya başlar (Özdemir ve Binyazar, 1998; Beserek, 2005). “İyi okuma bireyin kavramlar oluşturmaya, genellemeler yapabilmesine, sonuçlar çıkarmaya, fikirler arasında ilişkiler kurmasına katkı sağlar ve insanın düşünme şeklini farklılaştırır (Akyol, 2005:2).” Günlük hayatta kullandığımız birçok bilginin kolay anlaşılması ve yanıtlanması ve depolanmış bilgilerin kullanılmasını okuma sayesinde olur. Bu durum bireylerin zamandan tasarruf etmesini sağlar.

Okuma yalnızca bireylere bilgi kazandırmaz. Çocukların düşünme becerisini geliştirerek, yeni düşünceler üretmelerine katkı sağlar. Ayrıca ders başarılarını da olumlu etkiler (Arıcı, 2005).

Okuma becerisi, bireyi önceki durumundan çok daha fazla bağımsız ve kendine yeterli duruma getirir. Çocuğun düşünmesine, merak ettikleriyle ilgili doğru sorular sormasına ve bunlara doğru cevaplar vermesine katkıda bulunur. Bu da kişinin özsaygısını arttıran bir unsurdur.

Staiger (1979:23) ise okumanın bireyler üzerinde yarattığı etkileri beş kategoride ele almaktadır:

1-Yardımcı etki

2-Prestij etkisi.

3- Pekiştirici etkisi.

4- Estetik etki.

5- Dinlenme etkisi. (Akt.Yılmaz,1993:28).

Bu beş kategoriye göre okumanın yaşamı anlamlı kılan bir eylem olduğu sonucuna ulaşılabilir. Okuma eğitimin önündeki engelleri ortadan kaldırarak eğitimde fırsat eşitliğine imkan sağlar.

### **2.1.1.2. Toplumsal önemi**

Bireyin entelektüel gelişiminin temelini oluşturan okuma, bir anlamda toplumsal bir güç niteliği almıştır. Yani okuma, bireysel olduğu kadar toplumla da ilgili bir etkinliktir. Gelişmiş toplumlar da okumak ilerlemenin bir gereği olarak ele alınırken, gelişmeyen toplumlarda okumayan bir kuşak tehlikesi söz konusu olmaktadır. Okuyan toplumlar diğer toplumlara yön verirler. Sosyal, siyasal ve ekonomik açıdan güçlü bir yapıya sahip olurlar. Teknoloji, bilim, sanat açısından öne çıkarak diğer toplumlara liderlik yaparlar. Uzmanlar, okuma alışkanlığı ile ekonomik gelişme, güç, suç, okuldan ayrılma, işinde başarılı olma arasında çeşitli ilişkilerin varlığından söz ederler (Alpay, 1990; Tosunoğlu, 2002). “Ekonomik gelişme için bir ülke nüfusunun en az %40’ının okuryazar olması gerektiği hesaplarlar. Eğitim ekonomide verimliliği %44 oranında artırır. Okuma alışkanlığı, eğitimdeki verimliliği %30 oranında artırır (Bamberger, 1990:4).” Bu açıdan, okuma eğitim yoluyla ekonomiyi canlandırmakta ve sonuçta da kalkınmaya katkıda bulunur.

### 2.1.2. Okuma Alışkanlığı

Öğrenilerek otomatikleşmiş davranışlar alışkanlıkları ortaya çıkarır. Alışkanlıklar, iyi öğrenilmiş şeylerin tekrar edilmesiyle meydana gelir. Bireyler alışkanlıkları o kadar iyi anlamış ve kavramışlardır ki bunları hiç düşünmeden yaparlar ve tekrar ederler (Baymur, 1983:32).

Lianberger bir konuda alışkanlık kazanmanın aşamalarını şu şekilde belirtmiştir:

- 1) Farkında olma: Yeni bir düşünce, ürün veya uygulama hakkında ilk bilgidir.
- 2) İlgi: Bilginin faydasını ve uygulanabilirliğini belirlemek için yapılan araştırmadır.
- 3) Evrim: Elde edilmiş olan sonuçları tartma ve inceleme sürecidir.
- 4)Deneme: Düşüncenin ve uygulamanın bilgi kazanımıyla birlikte denenmesidir.
- 5) Benimseme: Uygulaması süren çalışma tarzıyla bütünleşmedir.

Benimseme bu aşamalar içinde alışkanlığa giden yolda son aşamadır, fakat alışkanlığın sürdürülmesi için ise ilk koşuldur (Özçelebi ve Cebecioğlu,1990:23).

Okuma alışkanlığının oluşması için de, bireylerin bu alışkanlığa ilişkin olarak yukarıdaki aşamaları gerçekleştirmesi gerekmektedir. Sözü edilen aşamalar birlikte düşünüldüğünde, farkında olma aşamasında kitapla ilk defa tanışan bireye okuma ile ilgili bilgiler verilir. İlk tanışmanın önemli olduğu unutulmamalıdır ve bu yüzden kitap ders için zorunlu ve sıkıcı bir araç olarak tanıtılmamalıdır. Böylece bireyin, okumanın önemini fark etmesi sağlanır. Bireyin bu farkında oluşu zamanla ilgiye dönüşür. Bu ilgiden sonra birey okumanın hayatına neler kazandıracığını araştırıp sonuçlarını tartar. Kendisine anlatılanlar, elde ettiği bilgiler ve deneyimler birbirine uyuyorsa okuma eylemini gerçekleştirir, kolaylıkla ve istekle yineler hale gelir; sonuçta okumayı yaşam tarzının, koşulu durumuna getirip benimseyerek okuma alışkanlığını kazanır.



Okuma alışkanlığı; bilginin hayatın her döneminde gerekli ve kaçınılmaz olmasından dolayı bireyselleşen dünyada ve çağdaş yaşamda zorunlu bir hale gelmiştir. Okumanın düzenli ve sürekli olarak gerçekleşmesi okuma alışkanlığı olarak ifade edilebilir. Okuma alışkanlığı kazanmak için, kişisel ilgileri artırmak ve pozitif yönde tutum geliştirmek gerekir (Calkins, 2001; Stonavich, 2000). Temel okuryazarlıktan sonra gelen aşama olarak kabul ettiğimiz “**okuma alışkanlığı**” bireyin okumayı bir gereksinim olarak algılaması sonucu, okuma eylemini yaşam boyu sürekli, düzenli ve eleştirel bir biçimde gerçekleştirmesi (Makotsi, 2005) ve okumanın otomatikleşmiş bir davranışa dönüştürülmesidir (Aksaçlıoğlu ve Yılmaz, 2007). Bir diğer tanıma göre de “okuma alışkanlığı, “Dikkati öncelikle belirli bir şey üzerinde toplama eğilimi” olarak ifade edilmektedir (TDK 2011).

Yani kısaca okuma alışkanlığı, okumanın bir anlamda otomatikleşmiş bir davranışa dönüştürülmesi olarak da tanımlanabilmektedir.

"Okumanın, alışkanlığa dönüştürülmesi ve geliştirilebilmesi için;

- Okuyan ve okuması için çocuğuna destek olan bir aile ile çocuğun istediği zaman ve şekilde kullanabileceği bir kitaplığına,
- Okumasına katkı sağlayıp olumlu yönde etki etmesi açısından okuyan arkadaş grubuna, yakın çevre ve topluma,
- Okumayı ve kitabı yaşamın bir parçası olarak algılayan bir çevreye;
- Bireylerde okuma alışkanlığı yaratma ve geliştirmeye yönelik eğitim sistemine ve devamlı olan tutarlı bir devlet politikasının varlığına,
- Bireylerin okuma alışkanlığının ekonomik yanını karşılayabilecek güçte olmalarına,
- Üzerine düşeni yeterince yerine getirmesi gereken toplumsal kurum ve kuruluşlara,
- Bu konuda önemli role sahip kitle iletişim araçlarına,
- Okuma alışkanlığını kalıcı biçimde sorun olmaktan çıkarmada çeşitli düzeylerde oluşturulup uygulanacak okuma alışkanlığı programlarına,
- Bu programlarda kullanılacak özel nitelikli okuma materyallerine,
- Okuma alışkanlığının geliştirilmesinde doğrudan rolü olan halk kütüphanelerine ihtiyaç duyulmaktadır (Yılmaz, 1990:11–12)."

Yukarıda sıralanan maddeler okuma alışkanlığının geliştirilmesinde üzerinde durulması gereken noktalardır. Fakat okuma alışkanlığı kazanmanın temeli, okumayı sevmeye dayanmaktadır. Okumayı sevmek ise kitaba ilgi duymakla

sağlanabilir. Bu ilginin kazandırılmasında üç dönem: çocukluk, gençlik ve yetişkinlik; üç toplumsal kurum: aile, okul ve çevre ve üç birey türü: ebeveyn, öğretmen ve arkadaş söz konusu olmaktadır. Dönemler içinde özellikle de çocukluğun, bu alışkanlığı kazanmadaki önemi pek çok uzman tarafından vurgulanmaktadır.

### **2.1.2.1. Okuma alışkanlığına etki eden faktörler**

Okuma alışkanlığını çocukta oluşabilmesi ve gelişebilmesi için bazı faktörler etkilidir. Bu faktörleri üç grup altında toplayabiliriz.

#### **2.1.2.1.1. Fiziksel faktörler**

Okumanın fiziksel faktörleri, görme, işitme, hafıza ve beyin ile ilgilidir. Özellikle okumada, göz ve buna bağlı olarak görme fonksiyonu çok önemlidir. Çünkü okuduğumuz yazıyı göz sayesinde görürüz. Okuyan göz satır üzerinde bakışlarını belli noktalarda, durdurarak, sıçrayarak ilerler. Bu bakımdan gözümüz ve onu hareket ettiren göz kaslarımızın okuma eğitiminde önemli bir yeri vardır. Hildreth'e göre okuma sırasında gözler hareketli bir kamera gibi çalışır. Okumaya alışkın olan bir kişinin gözleri her satırda soldan sağa doğru atlamalar yapar ve satır bittikten sonra alt satırın herhangi bir yerine odaklaşır. Okuma sırasında retinada oluşan simge, optik sinirler aracılığıyla beyindeki görme merkezine iletilir ve imgeler görme merkezinde anlamlı hale getirilerek anlamlı bir biçimde okuma eylemi gerçekleşir (Akt: Karkuş 2006). Göz kaslarımız da okuma yaparken, diğer kaslarımızın hareket ettikçe yorulması gibi yorulmaktadırlar. Koşan bir çocuk yorulduğunun farkındadır. Fakat okuyan bir çocuk göz kaslarının yorulduğunun farkında değildir. O okuduğunu anlamadığını sanmaktadır. Bu yanlış bilgi ise okuma eğitiminde çok büyük bir psikolojik baskı halinde kendisini gösterir. Bu yüzden hazırlanan kitapların ve üzerinde yazı, şekil ve çizimlerin küçük yaşlardan başlayarak kademe kademe yetişkinlerin algılama ve görme becerilerine göre ustalıkla ayarlanması gerekmektedir (Yalçın 2002). Bunun yanında okumanın iyi bir şekilde yapılabilmesi için gözün bir aktif görme alanı vardır. "Güneş (1997:55)'e göre, aktif öğrenme alanı dar olan okuyucular bir göz duruşunda 5-10 harf görebilirken, iyi

okuyucular ise 5-10 kelime görebilmektedir. Gözün kelimeyi gördüğü an ile onun sesli okunması arasındaki süreye göz-ses genişliği denir. Göz-ses genişliği kelimenin anlaşılmasını etkilemektedir. Göz-ses genişliği fazla ise okuma-anlama güçleşmektedir. Bu nedenle göz-ses genişliğini azaltacak çalışmalara ağırlık verilmeli ve gözle okumaya (sessiz okumaya) özen gösterilmelidir.”

#### **2.1.2.1.2. Bilişsel faktörler**

“Okumanın gerçek amacı, okunanları doğru ve hızlı bir şekilde kavramaktır. İyi bir okuma düzeyine ulaşmada zihnin algılama ve düşünmede belli bir seviyeye yükselmesi gerekir (Bamberger 1990:1).” Bu da bilişsel faktörlerle mümkün olmaktadır. Okumayı olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilecek bilişsel faktörler; zihinsel yaş ve zeka, görsel ve işitsel ayırım yapabilme, algısal gelişim ve muhakeme yetenekleridir.

Kitap okumayı bilişsel becerilerinin artması ve öğrenme amacıyla okuma etkinliğini gerçekleştiren öğrenciler, bilişsel süreçlerde de farklı amaçlar gütmektedir. Öğrenci bilginin bilme, kavrama, uygulama, analiz, sentez, değerlendirme aşamalarının herhangi birini ya da birden fazlasını okuma amacı olarak belirleyebilmektedir (Townsend, 2002).

#### **2.1.2.1.3. Çevresel faktörler**

Çevresel faktörler ve bireylerin birbirinden farklı olması okuma alışkanlığı üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Okuma alışkanlığının şeklini, her bireyin olayları farklı algılayışı ile okul, aile ve arkadaş çevresinin tutumları belirlemektedir. Bu çerçevede okuma alışkanlığının kazanılması başta okumaya karşı olan tutum olmak üzere özgüven, başarı, aile, öğretmenler, okul ve ev ortamı sosyo-ekonomik durum ve kitap gibi değişkenlere bağlıdır. Okuma alışkanlığının kazandırılması aşamasında bütün bu etkenlerden özellikle aile, okul öğretmenler ve kitaplara dikkat etmek gerekmektedir (Maraşlı, 2007).

### 2.1.2.1.3.1. Okuma alışkanlığı kazandırılmasında ailenin önemi

Anne babalar, çocuk üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Bir açıdan anne ve babalar bebeklik ve çocukluk döneminde hem çocuklarına her şeyi öğreten tüm ihtiyaçlarını karşılayan kişiler hem de onların ilk öğretmenleridir (Gordon, 1993). Bu bağlamda okuma sevgisi ve alışkanlığını aşılayarak çocuğa bu sorumluluğu kazandırma da, öncelikle çocuğun anne babasına düşmektedir. Çünkü çocuğun kitaplara ilgisi hayatın ilk yıllarında başlamaktadır. Anne babanın çocuğuna okuduğu öyküler, şiirler söylediği şarkılar melodiler çocuğun konuşma ve yazmaya karşı ilgisinin artmasına neden olmaktadır. Bu tür etkinlikler okumanın temellerini oluşturmaktadır (Yavuzer, 2001). Yani kısaca okuma eyleminin temeli ailede atılmaktadır. Ancak bu uzun zaman ve emek isteyen bir eylemdir (Camp, 2007).

Eylemin başarıya ulaşabilmesi için çocuklar, çevrelerinde okuyan insanlar görmelidir (Akay, 2009). Bu bağlamda anne babalar çocuklarına model olmalıdır. Ancak model almada, modelin elde ettiği sonuçlar önemlidir. Sonuçlar model alan kişiyi etkiler ve güdüler. Bu açıdan anne babaların hayatta sahip olduğu bazı şeylerin(statü, bilgi vb.) okuma sayesinde olduğunu vurgulaması etkileyici olabilir. “Dökmen (1994:20-21) de, çocukların ve gençlerin okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasında anne ve babanın rolünü “modelden öğrenme” ilkesi çerçevesinde “Eğer çocukların ve gençlerin yeterli miktarda ve gerekli kalitede okumasını istiyorsak, modelden öğrenmelerini sağlayacak ortamı hazırlamalıyız. Çocukların okumayı modelden öğrenebilecekleri ilk ve en önemli ortam ailedir.” şeklinde değerlendirmektedir.”

Modelden öğrenmenin etkisiyle, anne babaların çocuklar üzerinde olumlu ve olumsuz etkileri olabilir. Eğer okuyan ve okumaya yönlendiren anne babalar varsa ve birey öğrenmeye istekli ise olumlu etkiler ortaya çıkabilir. Tersisi durumda ise çocuklar hayatta en çok gördükleri kişi olan anne ve babalarındaki eksiklikleri fark ettikleri zaman okumadan soğuyarak uzaklaşabilirler. Bu kişilerin yaptıkları uyarılar da etkili olmaz. Okumayı desteklemeyen anne ve babalar evde çocuklarına gereken ortamı hazırlamazlar. Evde kitapla etkileşim içinde olmayan çocuklar ise kitaptan ve okumaktan uzaklaşırlar.

Bireye okumayı sevdirmek ve alışkanlık kazandırmak için merak ve teşvik gerekir. Okumaya yönelik ilgi ve tutumları ancak bu şekilde faal olabilir. Örneğin;

çocuğun annesini ya da babasını kitap, dergi ve gazete okurken görmesi okuma alışkanlığının ilk adımı sayılır. Özellikle ailenin çocuğa resimli kitap alması ve resimlere bakmaları, Çocuğa yüksek sesle hikaye okumaları önemli uygulamadır (Yılmaz, 1990:33-34).

Bamberger (1990:46) de, çocuklarına okuma alışkanlığı kazandırabilmeleri için ebeveynlere birtakım önerilerde bulunmuştur:

- 1- Aileler çocuklarına sık sık ve yüksek sesle kitap okumalıdır.
- 2- Aileler çocuklarının yaş ve gelişimlerini dikkate alarak istek ve ihtiyaçları doğrultusunda bir kütüphane kurmalıdır.
- 3- Aileler çocuklarını parasını harcarken bir miktar da kitaplar için ayırması gerektiği konusunda eğitmelidir.
- 4- Aileler akşam belli süre kitap okumak için zaman ayırmalıdır ve buna ailenin tüm üyeleri katılmalıdır.
- 5- Aileler çocuklarının okumasına katılıp onlara okudukları ile ilgili soru sormalıdırlar.
- 6- Aileler çocukların kitabın olumlu yönlerini anlamalarına yardımcı olmalıdır.

“Townsend (2002: 102-103)’a göre ise, ailenin çocukla okumak için kullanabileceği en iyi yollardan bir tanesi NIM yöntemidir. Bu yöntem, akıcı bir okuma modeliyle aynı zamanda, çocuğun sözcükleri doğru okuduğunu kontrol edebilen bir yoldur. NIM, tehdit etmeden ve destekleyici bir okumayı geliştirme yoludur.” Bu yönteme göre;

- 1- Kitapları okumaya basitten başlanmalı ve zora doğru devam edilmelidir.
- 2- Çocuğun, okuyucuyu kolayca duyabilmesi sağlanmalıdır.
- 3- Çocukla birlikte okumalar yapılmalıdır. Okuyucu yüksek sesle ve daha hızlı bir biçimde okuyarak rehberlik yapmalı, gerektiğinde ise çocuğun rehberliğine izin vermelidir.

4- Okuma hızı birinci ve ikinci cümle birkaç kez okunduktan sonra belirlenmelidir.

5- Çocuğun kolay takip etmesini sağlayabilmek için bir çubuk ya da parmak kullanılmalıdır.

6- Bir satırın sonundan diğerinin başına giderken daha hızlı hareket edilmelidir.

#### **2.1.2.1.3.2. Okuma alışkanlığı kazandırılmasında okul ve öğretmenin önemi**

Okul çağındaki çocukların okuma alışkanlığı ve sevgisi kazanmasında aileden sonra sorumluluk okula ve öğretmenlere düşer. Bu konuda topluma yön verecek bireylerin yetiştirilmesi görevini üstlenen eğitim sisteminin en önemli öğelerinden biri olan öğretmenler, öğrencilerin okumaya karşı geliştirdikleri tutum üzerinde oldukça büyük bir etkiye sahiptir (Garrett, 2002:21; Tompkins, 1997:46; Akt. Sağlam vd., 2008:9). “Bamberger (1990: 48)’e göre öğretmenin kişiliği, özellikle çocukların okuma alışkanlığını ve okuma ilgilerini geliştirmede son derece önemlidir (Akt. Temizkan, 2009: 59).” Çünkü günümüzde öğretmen pasif bir birey gibi ders verip bilgi aktarmaz. Modern öğretmen, çocukların gelişebilmesi özgürce düşünebilmesi ve düşündüklerini uygulaması için çaba harcar. Öğretmen çocuklara yol gösteren olmalıdır. İpşiroğlu (1997:66)’nın da söylediği gibi, öğretmen çocuğa uygun kitapları incelemeli çocuk için en uygun kitapları seçmeli, derslerde bu kitaplardan yararlanmalıdır. Öğretmen önce kendisi kitapları okumalı ve çeşitli yayınları takip etmelidir ancak bu şekilde çocukları kitap okumaya yönelterek teşvik edebilir. Bu açıdan da öncelikle öğretmenin kitap okuma alışkanlığına sahip olması gerekir. Günümüzde ise okullarımız ve öğretmenlerimiz bu konuda yeterince dikkatli değildirler. Okullar ve öğretmenler bireylere okuryazarlık kazandırmaktadırlar ancak okuyan bireyler yetiştirememektedirler. Bu sorun programdan çok öğretmenin okuma yöntemini uygulamamasından kaynaklanmaktadır. Öğretmenler diğer sınıf ve öğretmenlerle rekabet, erken okumaya geçirme gibi nedenlerle okuma yöntemini bilmesine rağmen uygulamamaktadırlar (Evcilioğlu, 1995:42). Bunun dışında öğretmenlerin ezberci eğitimleri çocukların kitaplardan nefret ederek uzaklaşmasına neden olmaktadır. Bu sebeple ezberlemek yerine araştırma, inceleme, tartışma, rapor yazma ve değerlendirme gibi yöntem ve teknikler uygulanarak okuma sevgisi

kazandırmaya çalışmalıdır. Öğrenciler ezbercilikten uzaklaştırılarak bağımsız ve yaratıcı düşünen bireyler olarak yetiştirilmelidir (Tekışık, 1999:3).

Bunun için de öğretmenler bu konuyla ilgili çeşitli faaliyetlerde bulunmalıdırlar:

- Öğretmenler çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmada öncelikle kendi rollerinin farkına varmalı ve çocuklara model olabilmek için kendileri de iyi birer okuyucu olmalıdırlar.
- Sınıf kitaplıkları kurmalı ve bu kitaplıklara çocukların seveceği, okurken zevk alacağı kitaplar sağlamalıdırlar.
- Çocukları sınıf kitaplıklarından ödünç almaya teşvik etmelidirler.
- Kitap fuarlarından, sergilerinden çocukları haberdar etmeli, buralara çocuklarla birlikte geziler düzenlemelidirler.
- Eğer imkân varsa okul kütüphanesinde yoksa sınıf içinde günün veya haftanın belli saatlerinde mutlaka serbest okuma zamanı yapmalıdırlar.
- Çocukların sesli okumalar yapmalarını sağlamalıdırlar.
- Okul kütüphanecisiyle sürekli olarak iletişim halinde olmalı ve birlikte çocukları okumaya yönlendirecek etkinlikler düzenlemelidirler.
- Okudukları kitaplar hakkında çocukları arkadaşlarıyla konuşmaya teşvik etmelidirler.
- Çocukların okuduğu kitaplardan oluşan ve kitaplarla ilgili düşüncelerini yazacakları bir defter tutmalarını sağlamalıdırlar.
- Okuma alışkanlığının kazanılması döneminde çocukların ebeveynlerinden de destek almalı ve onlarla işbirliği içinde olmalıdırlar.
- Sadece edebi değil, her türlü biyografi, gezi, hatıra, kişisel gelişim, araştırma vb. kitapları da çocuklara okumalı, okutmalı, çocukların bu türleri tanımalarını sağlamalıdırlar.
- Sınıfta günlük gazete bulundurmali ve güne başlamadan önce çocuklarla gazete haberlerini paylaşmalıdırlar.
- Çocukların ilginç bulduğu haberleri arkadaşlarıyla paylaşmaları için çocukları gazete okumaya teşvik etmelidirler.
- Çocukları araştırma yapmaya yönlendirmeli ve hikaye kitapları dışında danışma kaynaklarını da çocuklara tanıtmalıdırlar.

- Yeni çıkan kitapları takip etmeli ve bu kitaplar hakkında sınıf panolarına tanıtım yazıları eklemelidirler. Çocukları da panoya kitap tanıtımları hakkında yazı eklemeleri için teşvik etmelidirler.
- Çocukları hikâye yazmaya teşvik etmeli ve yazılan hikayeleri bir araya toparlayıp eğer mümkünse bunlardan bir kitap hazırlamalıdır (Maraşlı,2007)

### 2.1.2.1.3. Okuma alışkanlığı kazandırılmasında kitapların önemi

“Kitap, çocuğun hem bilişsel hem de sosyal ve duygusal gelişimlerini sağlar. Çocuk kendine has özellikleri olan bir bireydir. Çocuğun yetişkinlerden farklı oluşu onu eksik bir yetişkin yapmamaktadır. Çocuk tam anlamıyla bilişsel, duygusal ve sosyal yönden kendini tamamlamak isteyen bir kişidir (Yavuzer, 2001:186).”

Çocukların okuma alışkanlıklarının ve okuma ilgilerinin şekillenmesinde kitaplarının niteliği büyük önem taşımaktadır. Kitabın fiziksel görünüşünden, kullanılan dile, içeriğine, anlaşılabilirliğine kadar her şey okuyucuyu etkilemektedir (Dökmen, 1994). Çocuklar fiziksel açıdan kendini çeken kitapları tercih etmektedir. Çocukların ilgisini kaliteli kağıtlarla hazırlanmış görsel yönden zengin renkli kitaplar çekmektedir. Bu nedenle kitap seçiminde çocuğa uygunluğuna dikkat edilmelidir. Çocukların okuma ilgisini çeken bir diğer faktör de içeriktir. Kitabın içeriğinin çocuğun seviyesine ilgi ve ihtiyacına göre olmasına özen gösterilmelidir (Dilidüzgün, 2006).

Çocuklar için mizahi yönden güçlü olan kitapları seçmek onların okurken eğlenmesine ve daha fazla zevk almasına neden olur. Çocukların zevk alarak okudukları kitaplar zaman içerisinde onların ihtiyaçlarına cevap verir. Böylece okuma ilgileri de şekillenmeye başlar. Arbuthnot (1964; Akt. Kocabaş, 1999), çocuk kitaplarının çocukların, başarıma, fiziksel rahatlama, bilgi edinme, sevmeye ve sevilme, bir yere veya bir şeye ait olma, değişme ve güzellik ihtiyacını karşıladığını belirtmiştir. Bunun yanında kitaplar Maraşlı (2007)’e göre:

- Çocukların güven duygusu, başarıma ve başarılı olma, bir gruba dâhil edilme, sevmeye ve sevilme, öğrenme, estetik duygusu, oyun gibi ihtiyaçlarını karşılayabilmelidir.
- Çocukların değişik yaşlarda ilgi duyduğu konuları göz önünde bulundurmalıdır.



- Çocuğun dil gelişimine özen göstermelidir.
- Sosyal-duygusal, zihinsel gelişimini göz önünde bulundurmalı ve desteklemelidir.
- Çocuğa ilk kitap sevgisini aşılmalı, ilk edebi ve estetik değerleri vermelidir.
- Olumlu kişilik gelişimine ortam hazırlamalıdır.
- Günlük yaşantısının gerçekleri konusunda çocuğu bilgilendirmelidir.

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma gurubu, veri toplama yöntemleri, verilerin toplanması ve araştırma verilerinin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

#### 3.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ

Düşük sosyo-ekonomik duruma sahip ilkököl 2. sınıfa giden öğrencilerin okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasına etki eden faktörleri incelemek amacıyla gerçekleştirilen bu çalışma nitel bir araştırma olup durum araştırması ile desteklenmiştir.

Nitel araştırma gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olay ve olguların derinlemesine incelendiği bir araştırmadır (Saban, 2006).

“Nitel araştırmacılar, belli bir konu ile ilgili araştırma yaparken o konunun “ne kadar” ya da “ne kadar iyi” olduğunu öğrenmekten çok daha geniş bir bakış açısı elde etmek isterler (Büyüköztürk, 2012:234).” Frankel ve Wallen (2006), ilişkilerin, etkinliklerin, durumların ya da materyallerin niteliğinin incelendiği araştırmaları nitel araştırmalar olarak tanımlamışlardır (akt.Büyüköztürk vd.,2012:234).

Nitel araştırmalarda olguların ve olayların gerçekleştiği doğal ortamlarda çalışılır. Böylece araştırmacı, doğrudan veri toplama, zengin betimleme yapma, süreci yakından görme gibi avantajlara sahip olabilir. Tüm bunlara ek olarak, nitel araştırmada araştırma deseni, çalışmanın gerçekleştiği duruma göre yani sürece göre değişir ve gelişir. Daha derinlemesine araştırma yapmak ve değişen durumları incelemek için önceden belirlenmiş kesin desenlere bağımlı kalınmaz. Desen, çalışma esnasında yavaş yavaş ortaya çıkar (Büyüköztürk vd. 2012:248-251). “Nitel

araştırma genellemeyi temel bir amaç olarak görmez. Bir durumun ya da olayın yeterli ölçüde ayrıntılı çalışılması ve önceden keşfedilmiş ilişkilerin sınırlı bir çerçevede anlaşılması daha önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011:57).”

Nitel araştırmalarda, farklı yöntemler veri toplamak için kullanılabilir. Bunlardan en yaygın olanı görüşme, gözlem ve doküman incelemesidir. Araştırmacı bu yöntemlerden birini ya da birden fazlasını araştırmasında kullanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip ilköğretim 2. Sınıfa giden öğrencilerin okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasının nedenlerini incelemeyi hedefleyen bu araştırmada görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme tekniği, araştırmada cevabı aranan sorular çerçevesinde ilgili kişilerden veri toplama amaçlı, en az iki kişi arasında gerçekleşen sözlü iletişim sürecidir. Görüşmeler; yüz yüze, telefonla veya diğer teknolojik araçlarla da yapılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011; Şencan, 2005; Kuş, 2007). Görüşme tekniği ilk bakışta kolay bir veri toplama yöntemi olarak algılanabilirken; görüşme “beceri, duyarlılık, yoğunlaşma, bireyler arası anlayış, öngörü, zihinsel uyanıklık ve disiplin gibi pek çok boyutu kapsamı açısından hem sanat hem de bir bilimdir” (Yıldırım ve Şimşek, 2011:119). Görüşme tekniği ile veri toplamak isteyen bir araştırmacı 1. Kapsamlı bir literatür taramalıdır. Bu süreç içinde seçtiği konunun sınırlarını, kapsamını, temel kavramlarını, boyutlarını ve temel önermelerini öğrenmelidir. 2. kendi deneyimlerini, araştırma sorularını gözden geçirme yoluyla araştırma problemini oluşturmalıdır. 3. araştırma sorusuna uygun bir soru listesi ya da anket geliştirmelidir. 4. Verileri analiz etmelidir. Topladığı bilgileri duruma göre kodlamalı ve gruplandırmalıdır. 5. Literatürdeki bilgilerle mülakat sonuçlarını karşılaştırmalı ve böylece anlamlı ve sistematik bir analiz yapmalıdır (Şencan, 2005).

Uygulanan yönteme göre üç farklı görüşme araştırması vardır (Stacey, 1970:75). Bunlar:

- Yapılandırılmamış görüşmeler
- Yarı yapılandırılmış görüşmeler
- Tam yapılandırılmış görüşmeler

Araştırma sürecinde görüşme tekniğinin bir alt türü olan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği tercih edilmiştir. Bu teknikte, yöneltilecek sorular ana hatlarıyla belirlenmiş olmasına rağmen görüşmedeki akışa göre görüşme formunda olmayan sorular da yöneltmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde görüşmeyi yapan kişi hem konuya ilişkin doyurucu bilgi edinme, hem de görüşmeyi belli düzende götürme şansına sahip olur. Ayrıca cevaplayana da kendisince önemli olan hususları vurgulama imkanı sağlar (Altunışık ve diğ.2002). Görüşmeler yüz yüze ve bireysel görüşme şeklinde gerçekleştirilmiştir.

Görüşme tekniğinde diğer bir konu da güvenilirlik konusudur. Görüşme tekniği ile veri toplamada güvenilirlik toplanan verilerin kalitesine bağlıdır. Bu yüzden de kaliteli bilgi elde etmek için görüşmeyi yapan kişi süreç içinde genellikle dinlemede kalmalı, karşısındaki bireyin görüşlerini düşüncelerini değerlendirmemeli veya eleştirmemelidir (Creswell, 2003; Şencan; 2005). Görüşme ne çok hızlı ne de çok yavaş şekilde yürütülmelidir. Eğer görüşmeyi yapan kişi aldığı cevaplar karşısında memnun kalmamışsa soruyu tekrar yöneterek konunun netlik kazanmasını sağlamalıdır. Tüm bu bilgilerle birlikte görüşmenin güvenilirliği için bilim insanları şu etkenlere dikkat etmelidir (Şencan, 2005):

- Araştırma soruları; araştırmanın konusu ile ilgili olmalıdır.
- Görüşme tekniğini kullanmak isteyen kişi görüşme tekniği hakkında yeterli donanıma sahip olmalıdır.
- Görüşme yapacak kişi araştırma konusu hakkında bilgili olmalıdır.
- Görüşme için yeterli zaman ayrılmış olmalıdır.
- Araştırmanın niteliğine göre mümkünse birden fazla görüşmeciden yararlanılmalıdır.

Gelinen noktada bu araştırma için kullanılacak görüşme tekniğinin literatürde anlatılagelen bu güvenilirlik şartlarına uygun olduğu da saptanmıştır. Çünkü belirlenen sorular araştırmanın hem konusu hem de problem cümlesi ile yakından ilgilidir; görüşme tekniği ile ilgili literatür çoğunlukla taranmış ve gerekli bilgilere ulaşılmıştır; araştırmacı araştırmanın konusu hakkında literatürü taramış ve

görüşme için akademik takvime uygun zaman dilimi içerisinde yeterli zaman ayrılmıştır ve görüşmeler haftalar önceden ayarlanmıştır.

Bu çalışma, düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip ilkokul 2. Sınıf öğrencilerin okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasının nedenlerinin incelenmesini hedefleyen nitel bir araştırmadır.

### 3.1.1. Durum Çalışması

Bu çalışmada, düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip ilkokul 2. Sınıfa giden öğrencilerin okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasının nedenlerini incelemek üzere var olan durumu kendi koşulları içerisinde betimlemeye çalıştığı için, araştırma nitel araştırma desenlerinden biri olan “durum çalışması” modeli üzerine kurulmuştur. Çalışmada var olan durum üzerinden ilişkiler kurarak araştırmanın başında oluşturulmuş olan alt problemlerin cevaplanması, düzenlenmesi ve yorumlanabilmesi hedeflendiğinden araştırmanın modeli özel durum çalışması olarak düşünülmüştür.

Durum çalışmasında nasıl ve niçin sorularını temel alan araştırmacının kontrol edemediği olgu ve olayı derinliğine incelenmesine olanak veren bir araştırma yöntemi olduğunu söylemek mümkündür (Şimşek, 2011:277).

Durum çalışmalarında genellikle birden fazla veri toplama yöntemi işe koşulu; bu yolla zengin ve birbirini teyit edebilecek veri çeşitliliğine ulaşılmaya çalışılır. Durumlar birbirinden farklı olduğu için sonuçların genellenmesi söz konusu değildir. Ancak bir duruma ilişkin olarak elde edilen sonuçların benzer durumların anlaşılmasına yönelik örnekler ve deneyimler oluşturması beklenir. (Yıldırım ve Şimşek, 2011:77). Sosyolojik terimler sözlüğünde durum çalışması şöyle tanımlanmaktadır;

“Durum çalışması, nasıl ve niçin soruları ortaya çıktığında, araştırmacının olaylar üzerinde kontrolünün az olduğu durumlarda, odak; bazı gerçek hayat bağlamı dâhilinde çağdaş bir olgu üzerinde ise tercih edilen bir stratejidir” (akt.Sevimli, 2009).

Patton (1990) ise durum çalışmasını belirli bir bağlamın ve bu bağlam içerisindeki etkileşimin parçası olan durumları derinlemesine anlama çabası şeklinde tanımlamaktadır (akt;Sevimli, 2009). Durum çalışmaları, bilimsel sorulara cevap

aramada kullanılan ayırt edici bir yaklaşım olarak görülmektedir. McMillan (2000), durum çalışmalarını bir ya da fazla olayın, ortamın, programın, sosyal grubun ya da diğer birbirine bağlı sistemlerin derinlemesine incelendiği yöntem olarak tanımlamaktadır. Yazara göre durum çalışmaları bir varlığın mekana ve zamana bağlı tanımlandığı ve özelleştirildiği araştırmadır (akt.Büyüköztürk vd.,2012:21).

Araştırmalarda durum çalışmaları,

- a) Bir olayı meydana getiren ayrıntıları tanımlamak ve görmek,
- b) Bir olaya ilişkin olası açıklamaları geliştirmek,
- c) Bir olayı değerlendirmek amacıyla kullanılır (Gall, Borg ve Gall,1996;akt.Büyüköztürk vd.,2012:21).

Araştırmada, düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip ilkokul 2. Sınıfa giden öğrencilerin okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasının nedenlerini incelemek amaçladığından “bir grup veya olayı derinlemesine inceleme ve analiz etme” olarak tanımlanan özel durum çalışması niteliği taşımaktadır. Araştırma modeli ve yöntemine karar verildikten sonra araştırmanın her bir alt problemini yansıtacak görüşme soruları hazırlanmıştır. Ön görüşmeler yapılarak ve uzman görüşü alınarak bazı sorularda değişikliklere gidilmiştir.

### 3.2. ÇALIŞMA GRUBU

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Güneydoğu'nun sanayi bakımından gelişmiş bir kentinde, şehir merkezinde genellikle alt sosyo ekonomik düzeyde öğrencilerin devam ettiği bir ilkokulda 2013-2014 yılında 2. sınıfta eğitim-öğretim gören 20 öğrenci ve velisi oluşturmaktadır.

Araştırmanın çalışma grubunu belirlemek amacıyla ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme, örneklemin problemle ilgili olarak belirlenen niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesnelere ya da durumlardan oluşturulmasıdır (Büyüköztürk, 2012). Bu yöntemle göre aşağıda verilen ölçütler dikkate alınmıştır:

1. Öğrenciler aynı yaşta olan ve normal gelişim gösteren öğrenciler arasından seçilmiştir.

2. Öğrencilerin fiziksel, zihinsel vb. bir engeli bulunmamaktadır.
3. Öğrencilerin normal gelişim gösterdiği uzman tarafından doğrulanmıştır.(Seçilen öğrencilerin herhangi bir engeli olduğuna dair raporları bulunmamaktadır.)

Seçilen öğrencileri literatür taramasından yola çıkarak iki gruba ayırırken aşağıdaki koşullar dikkate alınmıştır:

1. Sınıf öğretmenin gözlemleri ve öğretmenle yapılan görüşme.
2. Öğrencilerin haftada okudukları kitap sayısı.
3. Öğrencilerin okumalarındaki akıcılık durumu.
4. Öğrencilerin okuma hızları(dakikada okudukları kelime sayısı).
5. Öğrencilerin kendilerini ifade etmeleri biçimleri.
6. Öğrencilerin kendilerini ifade ederken kullandıkları kelime dağarcığı.
7. Öğrencilerin okudukları anlama düzeyleri.

Bu koşullara göre grupların özellikleri şu şekilde ortaya çıkmıştır:

Okumayı seven ve alışkanlık haline getirmiş grupta yer alan öğrencilerin akıcı kitap okudukları, dakikada en az 100 kelime okudukları, haftada en az bir kitap okudukları, konuşmalarında kendilerini iyi ifade ettikleri, konuşurken sözcük dağarcıklarının gelişmiş olduğu ve okuduklarıyla ilgili sorulan sorulara rahatlıkla cevap verdiği gözlemlenmiştir. Okumayı sevmeyen ve alışkanlık haline getiremeyen gruptaki öğrencilerin ise; okumalarının akıcı olmadığı ve sözcükleri okurken heceledikleri, dakikada en fazla 50 kelime okudukları, haftada en çok bir kitap okudukları, konuşmalarında kendilerini ifade ederken zorlandıkları, sınırlı sözcük bilgisine sahip oldukları ve okuduklarıyla ilgili sorulan soruları cevaplarken zorlandıkları gözlemlenmiştir.

### **Okulun Bilgisi**

Araştırma yapılan okul, güneydoğunun sanayi bakımından gelişmiş bir şehirde yer alan ve şehrin sosyo-ekonomik bakımdan en alt düzeylerinde kabul edilebilecek bir ilkokuldur. İlkokul adını içinde yer aldığı mahalleden almaktadır. Okulun yapılmasına; mahalledeki öğrencinin fazla olması, diğer okulların bu mahalleye uzak olması, mahalleye en yakın ilkokulun kalabalık olması ve bu ilkokulla mahalle arasında çift şeritli yolun bulunması, bu yolda birçok kazanın olup

öğrencilerin ölmesi sebebiyle karar verilmiştir. Okul devlet tarafından yapılan bir okuldur. Okul binası şehirde yer alan en büyük mezarlık sahası içinde boş bir alana yapılmıştır. Okulun yapımına 01.09.2000 tarihinde başlanmış olup, Nisan 2001 tarihinde okul tamamlanmıştır. Okul mezarlık ve iki farklı mahalle arasında yer almaktadır.

Okul yapı yönünden 8 yıllık eğitime hizmet verecek şekilde yapılmıştır. Kaloriferli zeminle beraber üç katlı bir okuldur. Okul tek bina olarak inşa edilmiş daha sonra okula ek bir bina yapılmıştır. Okul 8 yıllık eğitim verirken 2012 yılında eğitim sisteminde 4+4+4 sistemine geçilmesiyle beraber okulun iki binası ilkokul ve ortaokul olarak ayrılmıştır.

Okulun adını aldığı mahalle sakinlerinin büyük çoğunluğu, güneydoğudaki başka ilin aynı ilçesinden göç ederek gelen ailelerden oluşmaktadır. Ailelerin birçoğu akrabadır. Diğer sakinler ise farklı ilçelerden ve köylerden gelerek bu mahalleye yerleşmişlerdir. Mahallede daha önce bu şehirde yaşayan aile neredeyse hiç bulunmamaktadır. Suriye'deki savaş nedeniyle şehre gelen Suriye halkı da mahalleye yerleşmeye başlamıştır. Mahalle nüfusu oldukça kalabalıktır. Mahalle dik bir yokuşta yer almaktadır. Burada yer alan evler gecekondular tarzındadır. Evler planlı olmayıp genelde tek katlıdır. İki ya da üç katlı olan evlere mahallede az sayıda rastlanmaktadır. Evlerde çoğunlukla tek oda olup bazılarında iki ya da üç oda yer almaktadır. Aileler de çocukların ayrı bir odası olmadığı gibi anne babanın bile kendine ait odaları yoktur. Mahalle sakinlerinin ekonomik durumu çok zayıf olduğundan ailelerde farklı çalışma alanları bulunmaktadır. Birçok aile yakın şehirdeki iş imkanlarından yararlanmak amacıyla mevsimlik işçi olarak bu şehre gitmektedir. Mevsimlik işçi olarak giden ailelerin çocukları okul kapanmadan okulu yarıda bırakmakta bir dahaki seneye de başlarken yine geç başlamaktadır. Bazı aileler ise sanayide çalışmakta, inşaat işçiliği, boyacılık ve elektrikçilik yaparak geçimlerini sağlamaktadır. Ailelerin tamamına yakın bir kısmında bayanlar çalışmamaktadır. Çalışan bayanlar ise, ya ailesiyle birlikte mevsimlik işçi olarak çalışmakta ya da evlere gündelik temizliğe gitmektedir. Ailelerin geçimi, baba ve ailede yer alan diğer erkek çocuklar tarafından sağlanmaktadır. Mahallede yaşayan ailelerin en az üç çocuğu bulunmaktadır. Bu sayının on beşe kadar çıktığı aileler de bulunmaktadır. Hatta birçok ailede akraba evliliğinden dolayı engelli çocuk fazla olmasına rağmen aileler çocuk sahibi olmaya devam etmektedir. Aile eğer erkek



çocuğu yoksa erkek çocuk sahibi olana kadar çocuk sahibi olmaya devam etmektedir. Kız çocukları ev işlerinde annelerine yardım etmekte, kendinden küçük kardeşlerine bakmakta ve zorunlu eğitimlerini bitirdikten sonra okutulmamaktadır. Kız çocukları erken yaşta evlendirilmektedir. Mahallede tek çocuğu olan birkaç aile de vardır. Ama bu aileler daha önce bu şehrin farklı semtlerinde otururken maddi durumları bozulduğu için sonradan bu mahalleye yerleşen ailelerdir. Bu ailelerin eğitim düzeyi daha yüksektir. Mahalledeki anne ve babaların okuma düzeyi oldukça düşüktür. Çoğu ilkokul mezunu olan aileler içinde okuma yazma bilmeyen aileler de sıkça yer almaktadır. Özellikle ailelerde anneler genelde okuma yazma bilmemekte hatta Türkçe'yi bile bilmemektedir. Mahalle mezarlığın hemen bitişiğinde yer almaktadır. Yine okul da aynı mahalle içine inşa edilmiştir. Okulun sınıfları mezarlığı görmektedir. Buradaki çocukların oyun alanı içinde mezarlık da bulunmaktadır. Mahallenin konumundan dolayı da mezarlığın çevresinde yer alması çocukların korkmadan fare ölüleriyile oynamasına hatta bazı çocukların mezarlarla oynamasına neden olmaktadır. Çocukların birçoğu mahallenin bu konumu ve maddi imkansızlıklardan dolayı mezarlıkta dilencilik bile yapmaktadır.

Bu mahallede yer alan okulda çalışan öğretmenlerin çoğu da bulunduğu şartlar nedeniyle bu okuldan memnun olmamaktadır. Kadrolu olarak gelen öğretmenlerin çoğu bir yıl içinde başka şehirlere ve okullara tayinini istemektedir. Sınıfların çoğu mezun olana kadar birden çok öğretmen değiştirmektedir.

### **3.3. VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ VE ARAÇLARI**

Bu araştırmada, araştırmanın amacına uygun olduğu düşünüldüğünden yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi ile veriler toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi hem sabit seçenekli cevaplamayı hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi birleştirir (Büyüköztürk vd., 2012:152).

Araştırma kapsamında öğrenci ve öğrenci velilerine yöneltilmek üzere iki adet yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. (EK-1,2) Görüşme formlarının öğrenciler için hazırlanan kısmında 11 soru, veliler için hazırlanmış kısmında 9 soru bulunmaktadır. Görüşme formları hazırlanırken çeşitli aşamalar takip edilmiştir. İlk olarak gerekli literatür taraması yapılmıştır. Konuyla ilgili kitap, dergi, makale, tez

vb. kaynaklar incelenmiştir. Literatür taramasından sonra öğrencilerle ve velilerle görüşmeler yapılarak, formda yer alabilecek sorular taslak olarak hazırlanmıştır. Taslak olarak hazırlanan form, uzman görüşü için tez danışmanı öğretim üyesine ve uzmanlara gösterilmiştir. Uzmanlardan gelen öneriler doğrultusunda düzenlenen formlar uygulanmak üzere hazır hale getirilmiştir.

### **3.4. VERİLERİN TOPLANMASI**

Yarı yapılandırılmış görüşme formları hazırlandıktan sonra, veri toplama için öğrencilerle ve öğrenci velileriyle görüşmelere başlanmıştır. Görüşmeler 2013-2014 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde yapılmıştır. 13 Nisan-17 Mayıs 2014 tarihleri arasında 34 günlük bir sürede görüşmeler tamamlanmıştır. Görüşme için öncelikle bir planlama yapılmıştır. Öğrencilerin derslerinin aksamaması için ders saati dışında öğrencilerle görüşme saati planlanmıştır. Bu planlama doğrultusunda öğrencilerle görüşülmüştür. Öğrencilerle görüşmeye başlamadan önce, görüşmeyle ilgili detaylı bilgiler (görüşmenin amacı, toplanan verilerin gizliliği, kayıt izni vb.) öğrencilere verilmiştir. Görüşme esnasında öğrencilere hiçbir yönlendirme yapılmamıştır. Öğrencilerin rahat cevap verebilmesi için görüşmeler okuldaki boş sınıf ya da kütüphane gibi mekanlarda yapılmıştır. Görüşme esnasında veri kayıplarının olmaması için, velilerin ve öğrencilerin de izniyle görüşmenin tamamı ses kayıt cihazıyla kaydedilmiştir. Velilerle ise, öğretmenler veya idareciler üzerinden irtibat kurularak randevu alınıp görüşülmüştür. Görüşme yerleri çoğunlukla velilerin evleri olmuştur. Velilerin görüşmeleri de izin alındıktan sonra ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Öğrencilerin kayıtları ortalama 7 dakika, velilerin kayıtları ise 15 dakika sürmüştür.

### **3.5 VERİLERİN ANALİZİ**

Araştırmada yapılan görüşmeler ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmıştır. Kayıt altına alınan görüşmeler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bilgisayar ortamına aktarılan ses dosyaları kulaklık yardımıyla dikkatli bir şekilde araştırmacı tarafından dinlenerek Word belgesine aktarılmış ve kaydedilmiştir. Elde edilen verilerin analiz edilmesinde ve kullanılmasında kolaylık sağlaması için katılımcılara birer sembol verilmiştir. Öğrenciler 'Ö'

(1'den 20'ye kadar), veliler ise 'V'(1'den 20'ye kadar) şeklinde kodlanmıştır. Verilerin analizleri için nitel araştırma veri analiz tekniklerinden "betimsel analiz"tekniki kullanılmıştır. Betimleme, olayları, obje ve problemleri anlama ve anlatmada ilk aşamayı oluşturur. Bu teknik; olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların "ne" olduğunu anlamaya ve betimlemeye çalışır. Betimleme araştırmaları mevcut olayların, daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini de dikkate alarak, durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı hedefler (Kaptan, 1998:59). Bu yaklaşıma göre elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Yıldırım ve Şimşek (2011) tarafından betimsel analiz şu şekilde tanımlanmıştır: “Elde edilen veriler, temalara göre gruplanır ve her bir gruba isim verilerek kategoriler oluşturulur. Görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır” (Yıldırım ve Şimşek, 2011:158). Bu yöntemde araştırmacı, görüşülen kişinin söylemek istediği önemli bilgileri yakalar ve araştırmada sadece o bilgilerin yer almasını sağlar. Araştırma konusu dışında kalacak ilgisiz ve gereksiz bilgilere yer vermez (Büyüköztürk ve ark. 2012: 174).

## **DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**

### **BULGULAR VE TARTIŞMA**

#### **4.1. BULGULAR**

Bu bölümde düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip 2. sınıf öğrencilerin okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasının nedenlerini ortaya koymak amacıyla yapılan çalışmanın verilerinden elde edilen bulgular sunulmuştur. Bulgular güneydoğunun sanayi bakımından gelişmiş bir şehrinde yer alan ve şehrin sosyo-ekonomik bakımdan en alt düzeylerinde kabul edilebilecek bir ilkokulun 2. Sınıf öğrencileriyle ve onların velileriyle yapılan görüşmelerin analiz edilmesiyle elde edilmiştir. Bulguları desteklemek amacıyla öğrenci ve veli görüşlerine yer verilmiştir. Öğrenci ve veli görüşleri verilirken, atanan kodlar kullanılmıştır.

##### **4.1.1 Öğrencilere Ait Bulgular**

Bu bölümde öğrencilere uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formuna ait bulgular yer alacaktır. Öğrencilerin kendilerine yöneltilen sorulara verdiği yanıtlardan elde edilen bulgular, uygun kategoriler altında ve anlaşılabilirliği arttırmak amacıyla tablolar halinde verilmiştir. Tablolar; öğrencilerin verdiği cevaplara göre kitap okumayı seven ve alışkanlık haline getirmiş öğrencilerle, kitap okumayı sevmeyen ve alışkanlık haline getirememiş öğrencileri ve özelliklerini daha net görebilmek için ayrı ayrı sunulmuştur.

#### 4.1.1.1. Kitap okumayı seven ve alışkanlık haline getiren öğrencilere ait bulgular

##### 4.1.1.1.1. Öğrencilerin cinsiyete göre dağılımları

Görüldüğü gibi bu grupta; 7 tanesi kız, 3 tanesi erkek olmak üzere toplam 10 öğrenciyle çalışılmıştır. Öğrencilere atanan kodlara göre **Ö1, Ö4, Ö8, Ö10, Ö15, Ö20, Ö3** öğrenciler kız; **Ö5, Ö11, Ö17** kodlu öğrenciler ise erkektir.

Cinsiyet	Frekans	%
Kız	7	70
Erkek	3	30

##### 4.1.1.1.2. Öğrencilerin hoşlandıkları etkinliklere ait bulgular

Görüldüğü gibi öğrenciler “Boş zamanlarında yapmaktan hoşlandığın etkinlikler nelerdir?” sorusuna 10 öğrenci cevaplarında kitap okumak, 6 tanesi cevaplarında oyun oynamak, 3 tanesi cevaplarında bilgisayar ile uğraşmak, 10 öğrenci ise cevaplarında televizyon izlemek etkinliklerine yer vermiştir.

Hoşlanılan şey	Frekans	%
Kitap	10	100
Oyun	6	60
Bilgisayar	3	30
Televizyon	10	100

Elde edilen bulgulara göre kitap okuma ve televizyon izleme etkinliği görüşme yapılan bu gruptaki bütün öğrencilerin cevabında yer almıştır. İkinci sırada oyun, üçüncü sırada bilgisayar cevabı söylenmiştir. Öğrencilerden birkaçına ait ifadeler şu şekildedir:

**Ö1:** “Boş zamanlarımda en çok kitap okumaktan hoşlanıyorum. Kitap okumaktan başka oyun oynamak, televizyon izlemek ve bilgisayar ile oynamak çok hoşuma gidiyor.”

**Ö17:** “Zamanımı en çok televizyon izleyerek sonra kitap okuyarak ve bilgisayar oynayarak geçiriyorum.”

#### 4.1.1.1.3. Öğrencilerin kitap okumak cevabını söyleme sırasına ait bulgular

Görüldüğü gibi öğrenciler “Boş zamanlarında yapmaktan hoşlandıkları etkinlikler nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaplarda kitap okumak cevabını 10 öğrenci vermiştir. Bu öğrencilerden 6 tanesi kitap okumak cevabını ilk sırada söylerken, 3 öğrenci 2. Sırada, 1 öğrenci 3. Sırada söylemiştir. **Ö1, Ö4, Ö8, Ö10, Ö15, Ö20** cevaplarında ilk sırada kitap okumak etkinliği söylemişlerdir. Öğrencilere atanan kodlara bakıldığında kitap cevabını ilk sırada veren tüm öğrencilerin cinsiyet olarak kız oldukları görülmektedir.

<b>Kitap okumak</b>	<b>Frekans</b>	<b>%</b>
1. Sırada	6	60
2. Sırada	3	30
3. Sırada	1	10

**Ö4:** “Ben en çok kitap okumaktan hoşlanıyorum. Özellikle içinde ve kapağında güzel resim olan kitaplar çok eğlenceli. Oyun oynamak ve televizyon izlemek de benim sevdiğim şeylerdir”

**Ö8:** “Kitap okumak beni çok mutlu ediyor. Derslerimi bitirdikten sonra hep kitap okuyorum. Bazen de arkadaşlarımla sokakta oynamak istiyorum. Televizyonda çizgi film izlemek de hoşuma gidiyor.”

**Ö10:** “Ablamla birlikte kitap okumak en çok sevdiğim şeydir. Okumayı öğrenmeden önce sadece kitapların resimlerine bakıyordum ya da ablam bana okuyordu. Şimdi ise birlikte okuyabiliyoruz. Ablamla oyun oynamak ve televizyon izlemek de çok hoşuma gidiyor.”

**Ö15:** “En çok kitap okumaktan hoşlanıyorum. Kitapları anneme de okuyorum. Çünkü annem okumayı bilmiyor. Bilgisayarla oyun oynamak da çok eğlenceli. Bir de televizyon izlemeyi çok seviyorum.”

**Ö20:** “ Öğretmenin bana verdiği kitapları okumayı çok seviyorum. Bazen de televizyon izliyorum ve arkadaşlarımla sokakta ip atlamaktan çok hoşlanıyorum.”

#### **4.1.1.1.4. Öğrencilerin biriktirdikleri parayı nasıl kullanacaklarına (bu parayla ne alacaklarına) ait bulgular**

Görüldüğü gibi öğrenciler “Elinizde bir miktar para olsa ne alırdınız?” sorusuna 10 öğrenci cevaplarında kitap, 5 tanesi cevaplarında elbise, 10 tanesi cevaplarında oyuncak, 4 öğrenci ise cevaplarında ayakkabı nesnesine yer vermiştir. “Boş zamanlarınızda en çok ne yapmaktan hoşlanırdınız?” sorusuna verilen cevaplarda kitap okumayı ilk sırada tercih eden **Ö1, Ö4, Ö8, Ö10, Ö15 ve Ö20** nin “Elinizde bir miktar para olsa ne alırsınız?” sorusuna verdikleri yanıtlarda da kitap cevabı ilk sırada yer almıştır. Bu gruptaki tüm öğrenciler kitap almak istediklerini cevaplarında belirtmişlerdir.

<b>Alınan nesne</b>	<b>Frekans</b>	<b>%</b>
Kitap	10	100
Elbise	5	50
Oyuncak	10	100

Aykkabı	4	40
---------	---	----

**Ö3:** “Elimde biraz para olsa önce oyuncak alırdım. Sonra büyük ve resimli kitaplardan alırdım. Bir de yeni bir elbise alırdım kendime.”

**Ö5:** “Bir tane ayakkabı alırdım. Sınıfta öğretmenimin verdiği kitaplardan alırdım. Bir de kumandalı oyuncak araba alırdım.”

**Ö11:** “Yeni bir pantolon ve kazak alırdım. Bir tane oyuncak bebek alırdım. Sınıftaki arkadaşımda olan güzel resimli kitaplardan alırdım.”

**Ö17:** “Oyuncak uçak alırdım onu her yerde uçururdum. Bir tane ayakkabı ve elbise alırdım. Sonra da okumak için içinde Ben-ten olan kitaplardan alırdım.”

#### **4.1.1.1.5. Öğrencilerin biriktirdikleri parayı nasıl kullanacaklarına( bu parayla ne alacaklarına) verdikleri cevapta kitabın söylenme sırasına ait bulgular**

Aşağıda görüldüğü gibi öğrenciler “Elinizde bir miktar para olsa ne alırdınız?” sorusuna verdikleri cevaplarda kitap cevabını bu gruptaki öğrencilerin tamamı vermiştir. Bu öğrencilerden 6 tanesi kitap cevabını ilk sırada söylerken, 2 öğrenci 2. Sırada, 1 öğrenci 3. Sırada, 1 öğrenci ise kitap cevabını 4. Sırada söylemiştir.

<b>Kitap</b>	<b>Frekans</b>	<b>%</b>
1. Sırada	6	60
2. Sırada	2	20
3. Sırada	1	10
4. Sırada	1	10



**Ö10:** “Kitaplar alırdım güzel resimleri ve kapakları olan ablamla birlikte okumak için. Sonra oyuncak bebekler alırdım. Eğer çok param olursa bir tane de elbise alırdım.”

**Ö20:** “Öğretmenim de olan kitaplardan almak isterdim. Bize sınıfta okumamız için verdiği resimli kitaplardan. Kardeşimle bana bir tane de oyuncak almak isterdim.”

**Ö15:** “Kitap okumayı çok sevdiğim için çok kitap alırdım ve onları okurdum anneme. Ayakkabı alırdım okula gelirken giymek için. Bir tane de oyuncak alırdım.”

#### **4.1.1.1.6. Öğrencilerin kitaplarla ilk nerede ve ne zaman tanıştıklarına ait bulgular**

Görüldüğü gibi öğrenciler “Kitaplarla ilk nerede ve ne zaman tanıştınız ?” sorusuna 2 tanesi cevaplarında anasınıfında, 8 tanesi cevaplarında 1. Sınıfta tanıştığını belirtmiştir. Anasınıfında tanışan öğrencilerin **Ö8** ve **Ö20** kodlu öğrenciler olduğu bu öğrencilerin de kız olduğu belirlenmiştir. Bu gruptaki öğrencilerin tamamı kitaplarla okulda tanıştığını ve okula gelmeden önce kendisine ait kitaplarının olmadığını belirtmiştir.

<b>Ne zaman- nerede tanıştınız?</b>	<b>Frekans</b>	<b>%</b>
Anasınıfında	2	20
1. Sınıfta	8	80

**Ö8:** “Annem beni anasınıfına gönderdi. Orada boyama yaptığımız kitaplar vardı. Bazı kitapların içinde de yazılar vardı. Onları okuyamıyordum. Öğretmenimiz bize, o kitaplardaki masalları okuyarak resimlerini gösteriyordu.”

**Ö20:** “Kitaplarla ilk önce anasınıfına gittiğimde tanıştım. Orada içinde çok resimler olan kitaplar vardı. Biz bazı kitaplarla boyama yapıyorduk. Bazen de öğretmenimiz

bize kitaplardaki resimleri gösteriyordu. Altlarında yazılar oluyordu. Onları okuyamıyorduk ama resimlere göre aklımızdan hikaye buluyorduk.”

**Ö3:** “Birinci sınıfa gidince okulda öğretmenimiz verdi kitap. İçinde birçok resim ve yazı vardı. Okumayı öğrenince de hikaye kitapları verdi öğretmen.”

**Ö5:** “Okula geldiğimde birinci sınıfta oldu kitaplarım. Öğretmenimiz bize birçok ders kitabı verdi.”

#### **4.1.1.1.7. Öğrencilerin evlerinde bir kitaplık ya da kitap köşesi bulunmasına ait bulgular**

Aşağıda görüldüğü gibi öğrenciler “Evinizde bir kitaplığınız ya da kitap köşeniz var mı?” sorusuna bu grupta yer alan tüm öğrenciler evde bir kitaplığının olduğunu belirtmiştir.

<b>Kitaplık-kitap köşesi</b>	<b>Frekans</b>	<b>%</b>
Var	10	100

**Ö3:** “Evimizde kitaplarımı koyduğum bir yer var. Bütün kitaplarımı oraya koyuyorum.”

**Ö5:** “Kardeşimle birlikte kitaplarımızı koyduğumuz bir kitaplığımız var evde. Ders kitaplarımız ve hikaye kitaplarımız orada duruyor.”

**Ö1:** “Evimiz çok küçük. Bizim odamız yok evde ama kitaplarımı koyduğum küçük bir dolabım var.”

**Ö8:** “Annem ile bana güzel bir kitaplık aldık. Okula başladığımdan beri olan bütün kitaplarım orada duruyor.”

#### 4.1.1.1.8. Öğrencilerin neden kitap okuduklarına ait bulgular

Görüldüğü gibi öğrenciler “Neden kitap okuyorsunuz?” bu gruptaki öğrencilerinin tümü cevaplarında sevdiği için okuduğunu söylemiştir.

Nedeni	Frekans	%
Sevdiğim için	10	100

Bu öğrencilere, sevdiği için okuduğunu söylediğinde neden sevdikleri sorulmuştur. Sevme nedenleri kitabın fiziksel özellikleri, mutluluk hissi uyandırması, farklı etkinlikleri desteklemesi, eğlenceli olması ve modelden örnek alınması gibi cevaplar vererek ifade etmişlerdir. Kitapları sevdiği için okuyan bu gruptaki öğrencilere ait cevaplar şu şekildedir:

**Ö1:** “Kitapları sevdiğim için okuyorum. İçinde değişik resimler var. Özellikle prenses resimlerinin olduğu kitapları okumayı daha çok seviyorum.”

**Ö4:** “Kitapların içinde değişik hikayeler olduğu için okumayı seviyorum. Özellikle kapaklarında ve içinde güzel resimler bulunan kitapları okumak çok eğlenceli.”

**Ö8:** “Kitaplar beni mutlu ettiği için okumayı seviyorum. Derslerimi bitirdikten sonra hemen kitabımı okuyorum. Kitaplardan değişik bilgiler öğreniyorum.”

**Ö10:** “Sevdiğim için okuyorum kitapları. Küçükken ablam bana okurdu. O zaman sadece resimlerine bakardım. Ben de okumayı öğrenince birlikte okumaya başladık.”

**Ö15:** “Kitapları okuyorum çünkü onları seviyorum. Özellikle anneme okumak çok hoşuma gidiyor. Çünkü annem okuma bilmiyor. Bana içindekileri merak ettiğini söylüyor. Ben de ona okuyorum. Kitaplardaki değişik resimlere de birlikte bakıyoruz.”

**Ö20:** “Büyüyünce öğretmen olmak istediğim için seviyorum kitapları okumayı. Öğretmenimiz de sınıfta çok okuyor kitap. Bize de renkli, güzel resimli kitaplar veriyor.”

**Ö3:** “Kitapları sevdiğim için okuyorum. İçinde hiç bilmediğim bilgiler oluyor kitapların. Onları öğrenince oldukça şaşırıyorum.”

**Ö5:** “Kitapların içinde güzel resimler var. Değişik ve büyük kapakları olan kitapları okumayı çok seviyorum.”

**Ö17:** “Kitapların içindeki masallar sayesinde daha değişik resimler yapıyorum. Ben resim yapmayı çok seviyorum. Kitapları okuyunca anladıklarımın resmini yapıyorum. Bu yüzden kitap okumayı çok seviyorum.”

**Ö11:** “Kitapları okumak eğlenceli olduğu için seviyorum. İçinde farklı bilgiler ve değişik resimler var. Ben resimleri çok olan kitapları okumayı daha çok seviyorum.”

#### **4.1.1.1.9. Öğrencilerin kitap okumasına engel olan nedenlere ait bulgular**

Aşağıda görüldüğü gibi öğrenciler “Kitap okumanıza engel olan bir şey var mı? Eğer varsa bunlar nelerdir?” sorusuna bu gruptaki 10 öğrenci cevaplarında kitap okumak için bir engelleri olmadığını ifade etmişlerdir. Engelleri olmayan ve kitabı seven bu öğrenciler kitap okuma alışkanlığını kazanmışlardır.

<b>Nedeni</b>	<b>Frekans</b>	<b>%</b>
Engel yok	10	100

#### **4.1.1.1.10. Anne babanın hangi amaçla kitap aldığına ait bulgular**

Görüldüğü gibi öğrenciler “Anne babanız size kitap alır mı?” sorusuna 1 öğrenci anne babasının kitap almadığını belirtmiştir. 9 öğrenci ise anne babasının kitap aldığını ifade etmiştir. 9 öğrenci anne babasının kitap alma amacının okumalarını geliştirmek için olduğunu söylemiştir. 1 öğrenci ise kitap almama nedenini maddi olarak açıklamıştır.

Amaç	Frekans	%
Okumamı geliştirmem için	9	90
Kitap almaz	1	10

**Ö11:** “Annem ve babam paraları olmadığı için almaz kitap. Sınıftan alıyorum ben kitapları.”

**Ö8:** “Ailem bana daha iyi ve çok okumam için kitap alır. Ne kadar çok kitap okursam o kadar yararlı olduğunu söylüyorlar. Bu yüzden bana kitap alırlar.”

**Ö20:** “Annem ve babam büyüyünce okuyup meslek sahibi olmamı istedikleri için bana resimli ve renkli kitaplar alırlar.”

**Ö10:** “Babam daha çok okumam ve okumamın daha iyi olması için alır bana kitap.”

#### 4.1.1.1.11. Kitaplardan başka bir şey okuduklarına ait bulgular

Aşağıda görüldüğü gibi öğrenciler “Kitaplardan başka bir şey okur musunuz? Eğer okuyorsanız bunlar nelerdir?” sorusuna bu grupta yer alan 1 öğrenci kitaplardan başka bir şey okumadıklarını ifade etmiştir. 2 öğrenci kitaplardan başka gazete okuduklarını, 1 öğrenci dergi okuduğunu belirtmiştir. 6 öğrenci ise kitaplardan başka hem gazete hem de dergi okuduklarını belirtmişlerdir. Bu 6 öğrencinin boş zamanlarında kitap okumayı ilk sırada tercih eden ve elinizde paranız olsa ne alırsınız sorusuna kitap cevabını ilk sırada söyleyen öğrenciler olduğu görülmüştür. Kitaplardan başka bir şey okumayan öğrencinin ise, **Ö11** kodlu öğrenci olduğu belirlenmiştir. Bunun nedeninin de maddi imkansızlıklardan kaynaklandığı cevabı alınmıştır.

Okudukları şey	Frekans	%
Okumuyor	1	10

Gazete	2	20
Dergi	1	10
Gazete ve dergi	6	60

**Ö8:** “Ben kitaplardan başka gazete okuyorum. Babam her gün gazete alır. O okuduktan sonra ben de okurum gazeteyi.”

**Ö20:** “Evde olan gazete ve dergileri okuyorum. Orada da değişik bilgiler oluyor. Gazetelerde ki haberleri okuyorum.”

**Ö11:** “Evimizde kitaplardan başka bir şey olmuyor. Gazete, dergi falan okumuyor evdekiler. Ben de okuyamıyorum.”

#### 4.1.1.1.12. Haftada kaç kitap okuduklarına ait bulgular

Görüldüğü gibi öğrenciler “Haftada kaç kitap okuyorsunuz?” sorusuna bu grupta yer alan 4 öğrenci haftada 1 kitap, 2 öğrenci haftada 2 kitap, 3 öğrenci haftada 3 kitap, 1 öğrenci ise haftada 7 kitap okuduğunu ifade etmiştir.

Kitap sayısı	Frekans	%
Bir	4	40
İki	2	20
Üç	3	30
Yedi	1	10

Öğrencilerden birkaçının verdiği yanıtlar şu şekildedir:

**Ö20:** “Ben haftada yedi kitap okuyorum. Her gün bir tane kitap okuyorum.”

**Ö8:** “Ben haftada üç tane kitap okuyorum. Bir kitabı iki günde bitiriyorum.”

#### 4.1.1.1.13. Okudukları kitapları nereden aldıklarına ait bulgular

Aşağıda görüldüğü gibi öğrenciler “Okuduğunuz kitapları nereden alıyorsunuz?” sorusuna 1 öğrenci okuduğu kitapları sınıf kitaplığından aldığını, 9 öğrenci ise hem sınıf kitaplığından hem de kırtasiyeden aldıklarını ifade etmiştir. Sınıf kitaplığından alan öğrencinin **Ö11** kodlu öğrenci olduğu ve bunun nedeninin de maddi imkanlara bağlı olduğu gözlemlenmiştir.

Alınan yer	Frekans	%
Sınıf kitaplığından	1	10
Sınıf kitaplığından ve kırtasiyeden	9	90

#### 4.1.1.2. Kitap okumayı sevmeyen ve alışkanlık haline getirememiş öğrencilere ait bulgular

##### 4.1.1.2.1. Öğrencilerin cinsiyete göre dağılımları

Görüldüğü gibi bu grupta 2 tanesi kız, 8 tanesi erkek olmak üzere toplam 10 öğrenciyle çalışılmıştır. Öğrencilere atanan kodlara göre **Ö9, Ö13** kodlu öğrenciler kız; **Ö2, Ö6, Ö7, Ö12, Ö14, Ö16, Ö18, Ö19** kodlu öğrenciler ise erkektir.

<b>Cinsiyet</b>	<b>Frekans</b>	<b>%</b>
Kız	2	20
Erkek	8	80

#### 4.1.1.2.2. Öğrencilerin yapmaktan hoşlandıkları etkinliklere ait bulgular

Aşağıda görüldüğü gibi öğrenciler “Boş zamanlarında yapmaktan hoşlandığın etkinlikler nelerdir?” sorusuna 2 öğrenci cevaplarında kitap okumak, 7 tanesi cevaplarında oyun oynamak, 8 tanesi cevaplarında bilgisayar oynamak, 10 öğrenci ise cevaplarında televizyon izlemek etkinliklerine yer vermiştir.

Elde edilen bulgulara göre televizyon izleme etkinliği bu grupta görüşülen bütün öğrencilerin cevabında yer almıştır. İkinci sırada bilgisayar, üçüncü sırada oyun ve son sırada kitap cevabı söylenmiştir. Kitap okumak cevabı o gruptaki tüm öğrencilerden sadece 2 öğrenci tarafından söylenmiştir. Bu öğrencilerin **Ö9, Ö13** kodlu öğrenciler olduğu ve bu öğrencilerin de cinsiyet olarak kız olduğu belirlenmiştir.

<b>Hoşlanılan şey</b>	<b>Frekans</b>	<b>%</b>
Kitap	2	20
Oyun	7	70
Bilgisayar	8	80
Televizyon	10	100

Bu bulguya yönelik öğrencilerden birkaçına ait ifadeler şu şekildedir:

**Ö2:** “Boş zamanlarımda en çok televizyon izlemekten hoşlanıyorum. Bilgisayarda oyun oynamak bir de dışarıda arkadaşlarımla oynamak da oldukça eğlenceli oluyor.”



**Ö6:** “Boş zamanımda en çok televizyon izlerim ve bilgisayarda oyun oynarım. Arkadaşlarımla dışarıda futbol oynarken de oldukça eğleniyorum.”

#### 4.1.1.2.3. Öğrencilerin kitap okumak cevabını söyleme sırasına ait bulgular

Görüldüğü gibi öğrenciler “Boş zamanlarında yapmaktan hoşlandığın etkinlikler nelerdir?” sorusuna verdikleri cevaplarda kitap okumak cevabını 2 öğrenci vermiştir. Bu gruptaki diğer öğrencilerin cevaplarında kitap okumak etkinliği hiç yer almamıştır. Kitap cevabını veren öğrenciler ise bu cevabını 4. Sırada söylemiştir. Kitap okumak cevabından sonra öğrenciler yaptıkları başka etkinlik söylememişlerdir.

Kitap okumak	Frekans	%
4.Sırada	2	20

**Ö9:** “Boş zamanlarında en çok sevdiğim şey okuldaki arkadaşlarımla sokakta oyun oynamak, televizyon izlemek, bilgisayar ile oyun oynamak ve kitap okumaktır.”

**Ö13:** “Ben en çok televizyonda çizgi film izlemeyi seviyorum. Çok eğlenceli çizgi filmler var. Arkadaşlarımla oyun oynamaktan da çok hoşlanıyorum Bilgisayarda dövüş oyunları oynamayı da çok seviyorum. . Kitap okumak da güzel.”

#### 4.1.1.2.4. Öğrencilerin biriktirdikleri parayı nasıl kullanacaklarına (bu parayla ne alacaklarına) ait bulgular

Görüldüğü gibi öğrenciler “Elinizde bir miktar para olsa ne alırdınız?” sorusuna 8 tanesi cevaplarında elbise, 9 tanesi cevaplarında oyuncak, 5 öğrenci ise cevaplarında ayakkabı nesnesine yer vermiştir. Bu gruptaki öğrencilerden hiçbiri kitap cevabını söylememiştir. “Boş zamanınızda yapmaktan hoşlandığınız etkinlikler nelerdir?” sorusuna bu gruptaki öğrencilerden 2 tanesi 4. Sırada kitap cevabı yer almasına rağmen bu soruda öğrenciler kitap cevabını hiç söylememişlerdir.

Alınan nesne	Frekans	%
Elbise	8	80
Oyuncak	9	90
Ayakkabı	5	50

**Ö18:** “Elimde param olsa oyuncak araba alırdım. Bir tane de pantolon alırdım.”

**Ö19:** “Bir tane pembe elbise alırdım. Ona göre bir tane de ayakkabı alırdım.”

**Ö16:** “Arkadaşımda gördüğüm bebekten alırdım. Onla hep oynamak istiyorum çünkü. Bir tane de elbise alırdım.”

#### 4.1.1.2.5. Öğrencilerin kitaplarla ilk nerede ve ne zaman tanıştıklarına ait bulgular

Aşağıda görüldüğü gibi öğrenciler “Kitaplarla ilk nerede ve ne zaman tanıştınız ?” sorusuna bu grupta yer alan öğrencilerin tamamı cevaplarında 1. Sınıfta tanıştığını belirtmiştir. Bu grupta anasınıfına giden öğrenci bulunmamaktadır. Öğrencilerin hepsi kitaplarla okulda tanıştığını ve okula gelmeden önce kendisine ait kitaplarının olmadığını ifade etmiştir.

Ne zaman- nerede tanıştınız?	Frekans	%
1. Sınıfta	10	100

**Ö7:** “Birinci sınıfa başladığımda oldu kitaplarım. Daha önce yoktu.”

**Ö14:** “Anasınıfına gitmedim. Birinci sınıfta öğretmenimiz ilk gün bize birçok kitap verdi.”

**Ö16:** “Öğretmenimiz birinci sınıfa başladığımız zaman okuldan verdi bize kitaplar. Daha sonra okumayı öğrenince de sınıftan hikaye kitapları verdi.”

#### **4.1.1.2.6. Öğrencilerin evlerinde bir kitaplık ya da kitap köşesi bulunmasına ait bulgular**

Görüldüğü gibi öğrenciler “Evinizde bir kitaplığınız ya da kitap köşeniz var mı?” sorusuna 2 öğrenci evde bir kitaplığının olduğunu belirtirken, 8 öğrenci ise kitaplığının olmadığını ifade etmiştir. Evde kitaplığı olan öğrencilerin **Ö9, Ö13** kodlu öğrenciler olduğu belirlenmiştir.

<b>Kitaplık-kitap köşesi</b>	<b>Frekans</b>	<b>%</b>
Var	2	20
Yok	8	80

**Ö9:** “Kitaplarımı koyduğum bir yer var bizim evde. Bütün kitaplarımı oraya koyuyorum.”

**Ö13:** “Ablamla ikimiz evde olan küçük bir dolaba koyuyoruz kitaplarımızı.”

**Ö2:** “Bizim evimiz oldukça küçük. Bu yüzden kitaplığım yok.”

**Ö6:** “Evimizde bir kitaplığım yok. Kitaplarım genelde çantamda duruyor. Fazla olanları da masanın üstünde bırakıyorum.”

#### 4.1.1.2.7. Öğrencilerin neden kitap okuduklarına ait bulgular

Aşağıda görüldüğü gibi öğrenciler “Neden kitap okuyorsunuz?” sorusuna iki farklı yanıt vermişlerdir. Bu gruptaki öğrencilerin cevaplarında sevdiği için kitap okuduğunu ifadesi hiç yer almamıştır. 4 öğrenci öğretmen istediği için okuduğunu, öğrencilerden 6 tanesi ise ailesi istediği için okuduğunu belirtmişlerdir.

Nedeni	Frekans	%
Öğretmen istediği için	4	40
Ailem istediği için	6	60

**Ö2:** “Kitapları öğretmenim istediği için okuyorum. Öğretmenimiz kitap okumanın sürekli yararlı olduğunu anlatıyor. Ben ise başka şeyler yapmaktan daha çok hoşlanıyorum. Kitap okumak sıkıcı geliyor bana.”

**Ö6:** “Kitap okumayı sevmiyorum. Öğretmenimiz kitaplarımın eğlenceli olduğunu söylüyor. Çok kitap okuyanlara hediye alıyor. Ben de öğretmenimiz istediği için okuyorum.”

**Ö7:** “Kitap okumak çok sıkıcı değil ama ondan daha eğlenceli şeyler var. Öğretmenimiz okumamız için sürekli kitaplar veriyor. Ben de öğretmenim istediği için okuyorum.”

**Ö12:** “Öğretmenim istediği için okuyorum. Öğretmenimiz ders çalıştıktan sonra kitap okumamız gerektiğini söylüyor. Kitapların faydalı, eğlenceli ve değişik olduğunu söylüyor. Ama bana o kadar da eğlenceli gelmiyor. Bilgisayarda oyun oynamak daha eğlenceli.”

**Ö14:** “Annem istediği için okuyorum. Sürekli okumam gerektiğini söylüyor. Bana zorla okutuyor kitapları. Ben kitap okumayı sevmiyorum. Televizyon izlemek istiyorum.”

**Ö16:** “Kitaplar hiç eğlenceli değil. Babam ve annem sürekli oku diyorlar. Büyük adam olmak için kitap okumak gerekli diyorlar. Ama onlar da kitap okumuyor. Ben

de arkadaşlarımla oyun oynamak istiyorum. Onlar zorladığı için okuyorum kitapları.”

**Ö9:** “Annem ve babam istediği için okuyorum. Bana göre kitaplar oldukça sıkıcı. Yazıları okumak çok zaman alıyor. Oysa dışarıda oyun oynamak ve bilgisayar oyunları çok eğlenceli.”

**Ö13:** “Ben kitapları çok sevmiyorum. Ama bazen hoşuma gidiyor. İçindeki resimlere bakmak biraz eğlenceli ama yazıları okumak uzun sürüyor. Annem bana oku bak ben bilmiyorum diyor. Bazen ona okuyorum. Ama çok okuyunca sıkılıyorum televizyonda çizgi film izlemek daha eğlenceli.”

**Ö18:** “Babam okumayınca bana kızıyor. Okulda öğretmenim ona okumam gerektiğini söylemiş. Bana sürekli kitap oku diyor. Oysa akşamları kendisi televizyonda güzel şeyler izliyor. Ben de izlemek istiyorum. Bana kitap oku diyor.”

**Ö19:** “Kitap okumayı sevmiyorum. Annem ve babam okumamı istiyor. Yoksa ceza veriyorlar bana. Dışarıya arkadaşlarımla oynamaya çıkamıyorum. Bu yüzden okuyorum. Ama kitaplar hiç eğlenceli değil özellikle içinde çok yazı olan kitapları okumak çok sıkıcı.”

#### 4.1.1.2.8. Öğrencilerin kitap okumasına engel olan nedenlere ait bulgular

Görüldüğü gibi öğrenciler “Kitap okumanıza engel olan bir şey var mı? Eğer varsa bunlar nelerdir? sorusuna 3 farklı cevap vermişlerdir. Bu gruptaki 7 öğrenci cevaplarında kitap okumak için bir engelleri olmadığını ifade etmişlerdir. Diğer 3 öğrenciden 1 tanesi derslerin yoğun olduğundan dolayı okuyamadığını belirtirken, 2 öğrenci ise bilgisayar ve televizyonun kitap okumalarını engellediğini söylemişlerdir.

Nedeni	Frekans	%
Derslerin yoğun olması	1	10

Bilgisayar, tv vb	2	20
Engel yok	7	70

**Ö6:** “Öğretmenimiz bize çok ödev veriyor. Bu yüzden kitap okumak için zamanım pek kalmıyor.”

**Ö16:** “Bilgisayarla oynarken çok zaman geçiyor. Akşam oluyor. Sonra ödevlerimi yapıyorum. Uykum geliyor yatıyorum. Kitap okumaya zaman kalmıyor. Zaten kitap okumak çok zaman alıyor.”

**Ö14:** “Televizyon izlemek kitap okumama engel oluyor. Oradaki çizgi filmleri izlemek hoşuma gidiyor. Sevdiğim çizgi filmleri izleyince zaman kalmıyor.”

#### **4.1.1.2.9. Anne babanın hangi amaçla kitap aldığına ait bulgular**

Görüldüğü gibi öğrenciler “Anne babanız size kitap alır mı?” sorusuna 1 öğrenci anne babasının kitap aldığını belirtmiştir. 9 öğrenci ise anne babasının kitap aldığını ifade etmiştir. 1 öğrenci anne babasının kitap alma amacının okumalarını geliştirmek için olduğunu söylemiştir.

<b>Amaç</b>	<b>Frekans</b>	<b>%</b>
Okumamı geliştirmem için	1	10
Kitap almaz	9	90

**Ö9:** “Annem ve babam bana kitap alır. Okumamın daha iyi olması, yeni şeyler öğrenmem için alırlar kitap.”

**Ö13:** “Ailem bana kitap almaz. Annem çalışmıyor. Babam da her zaman gitmiyor işe. Bu yüzden fazla paramız yok.”

#### 4.1.1.2.10. Kitaplardan başka bir şey okuduklarına ait bulgular

Aşağıda görüldüğü gibi öğrenciler “Kitaplardan başka bir şey okur musunuz? Eğer okuyorsanız bunlar nelerdir?” sorusuna bu grupta yer alan öğrenciler cevaplarında kitaplardan başka bir şey okumadıklarını ifade etmişlerdir.

Okudukları şey	Frekans	%
Okumuyor	10	100

**Ö19:** “Kitap okumayı sevmiyorum. Bu yüzden başka bir şey de okumuyorum.”

**Ö18:** “Kitaplardan başka bir şey okumuyorum. Onu da ailem istediği için okuyorum çünkü çok sıkıcı. Zaten eve alınmıyor gazete ya da dergi.”

#### 4.1.1.2.11. Haftada kaç kitap okuduklarına ait bulgular

Görüldüğü gibi öğrenciler “Haftada kaç kitap okuyorsunuz?” sorusuna bu grupta yer alan öğrenciler haftada 1 kitap okuduğunu belirtmişlerdir.

Kitap sayısı	Frekans	%
Bir	10	100

**Ö19:** “Haftada bir tane kitap okuyorum. Kitaplar çok sıkıcı zorla bitiriyorum kitapları. Annem babam hiç okumazsam kızıyorlar.”

**Ö6:** “Haftada bir kitap okuyorum. Öğretmenim her hafta bir tane okunması gerektiğini söylüyor. Kitaplarımı anlattırıyor ve değiştiriyor bu yüzden bitirmek zorunda kalıyorum.”

#### 4.1.1.2.12. Okudukları kitapları nereden aldıklarına ait bulgular

Görüldüğü gibi öğrenciler “Okuduğunuz kitapları nereden alıyorsunuz?” sorusuna 9 öğrenci okuduğu kitapları sınıf kitaplığından aldığını, 1 öğrenci ise hem sınıf kitaplığından hem de kırtasiyeden aldıklarını ifade etmiştir.

Alınan yer	Frekans	%
Sınıf kitaplığından	9	90
Sınıf kitaplığından ve kırtasiyeden	1	10

#### 4.1.1.3. İki gruptaki öğrencilerin karşılaştırılmasına ait bulgular

##### 4.1.1.3.1. Öğrencilerin cinsiyetlere göre dağılımının karşılaştırılmasına ait bulgular

Görüldüğü gibi kitabı seven grupta 7 kız, 3 erkek öğrenci bulunurken; kitabı sevmeyen ve alışkanlık kazanamamış grupta 2 kız, 8 erkek öğrenci bulunmaktadır.

Cinsiyet	Kitabı Seven Grup	Kitabı Sevmeyen Grup
Kız	7	2
Erkek	3	8

##### 4.1.1.3.2. Öğrencilerin hoşlandıkları etkinliklerin karşılaştırılmasına ait bulgular

Tabloda görüldüğü gibi iki grupta bulunan öğrencilerin tamamının cevabında televizyon izlemek hoşlanılan etkinlikler arasındadır. Kitabı seven gruptakilerin



tamamı kitap okuduklarını söylerken, kitabı sevmeyen gruptakilerin sadece 2 tanesi kitap okumaktadır.

<b>Hoşlandıkları Etkinlikler</b>	<b>Kitabı Seven Grup</b>	<b>Kitabı Sevmeyen Grup</b>
Kitap	10	2
Oyun	6	7
Bilgisayar	3	8
Televizyon	10	10

#### **4.1.1.3.3. Öğrencilerin biriktirdikleri parayı harcamalarının karşılaştırılmasına ait bulgular**

Tabloda görüldüğü gibi kitabı seven gruptakilerin tamamı elindeki para ile kitap alacaklarını ifade ederken, kitabı sevmeyen gruptakilerin tamamı kitap almayacaklarını söylemiştir.

<b>Paranın Harcandığı Nesnelere</b>	<b>Kitabı Seven Grup</b>	<b>Kitabı Sevmeyen Grup</b>
Kitap	10	0
Elbise	6	8
Oyuncak	10	9
Ayakkabı	4	5

#### 4.1.1.3.4. Öğrencilerin kitapla ilk nerede ve ne zaman tanıştıklarının karşılaştırılmasına ait bulgular

Görüldüğü gibi kitabı seven grupta kitaplarla 8 öğrenci 1. sınıfta, 2 öğrenci anasınıfında tanışmışken; kitabı sevmeyen ve alışkanlık kazanamamış gruptakilerin tamamı kitaplarla 1. sınıfta tanışmıştır.

Tanıştıkları zaman	Kitabı Seven Grup	Kitabı Sevmeyen Grup
1. Sınıfta	8	10
Anasınıfında	2	0

#### 4.1.1.3.5. Öğrencilerin evlerinde bir kitaplık ya da kitap köşesi bulunmasının karşılaştırılmasına ait bulgular

Görüldüğü gibi kitabı seven gruptakilerin tamamının bir kitaplığı ve kitap köşesi varken; kitabı sevmeyen ve alışkanlık kazanamamış gruptaki 2 öğrencinin kitaplığı ya da kitap köşesi olup, 8 tanesinin yoktur.

Kitaplık- kitap köşesi	Kitabı Seven Grup	Kitabı Sevmeyen Grup
Var	10	2
Yok	0	8

#### 4.1.1.3.6 Öğrencilerin neden kitap okuduklarının karşılaştırılmasına ait bulgular

Tabloda görüldüğü gibi kitabı seven gruptakilerin tamamının kitabı okuma nedeni sevmesiyken; kitabı sevmeyen ve alışkanlık kazanamamış gruptaki 4 öğrencinin okuma nedeni ailesinin isteği, 6 öğrencinin ise öğretmenin isteğidir.

<b>Nedeni</b>	<b>Kitabı Seven Grup</b>	<b>Kitabı Sevmeyen Grup</b>
Sevmesi	10	0
Aile isteği	0	4
Öğretmen isteği	0	6

#### **4.1.1.3.7. Öğrencilerin kitap okumasına engel olup olmamasının karşılaştırılmasına ait bulgular**

Görüldüğü gibi kitabı seven gruptakilerin tamamının kitap okuması için bir engel yoktur. Kitabı sevmeyen ve alışkanlık kazanamamış gruptaki 7 öğrencinin kitap okuması için bir engel yokken, 3 öğrencinin cevaplarında belirttiği bilgisayar ve derslerin yoğun olması gibi engelleri vardır.

<b>Engel</b>	<b>Kitabı Seven Grup</b>	<b>Kitabı Sevmeyen Grup</b>
Var	10	3
Yok	0	7

#### **4.1.1.3.8. Öğrencilerin ailelerinin kitap alıp almadığının karşılaştırılmasına ait bulgular**

Tabloda görüldüğü gibi kitabı seven gruptaki öğrencilerin 9 tanesinin ailesi kitap alırken, 1 tanesinin ailesi kitap almamaktadır. Kitabı sevmeyen ve alışkanlık kazanamamış gruptaki öğrencilerin 1 tanesinin ailesi kitap alırken, 9 tanesi almamaktadır.

<b>Kitap alması</b>	<b>Kitabı Seven Grup</b>	<b>Kitabı Sevmeyen Grup</b>
Alır	9	1
Almaz	1	9

#### **4.1.1.3.9. Öğrencilerin kitaplardan başka bir şey okuduklarının karşılaştırılmasına ait bulgular**

Tabloda görüldüğü gibi kitabı seven gruptaki 9 öğrenci kitaplardan başka gazete, dergi vb. şeyler okurken, 1 öğrenci maddi imkansızlıklardan dolayı kitaplardan başka şey okumamaktadır. Kitabı sevmeyen ve alışkanlık kazanamamış gruptakilerin tamamı ise kitaplar dışında bir şey okumamaktadır.

<b>Okudukları Şey</b>	<b>Kitabı Seven Grup</b>	<b>Kitabı Sevmeyen Grup</b>
Var	9	0
Yok	1	10

#### **4.1.1.3.10. Öğrencilerin haftada kaç kitap okuduklarının karşılaştırılmasına ait bulgular**

Görüldüğü gibi kitabı seven gruptaki öğrencilerden 4 tanesi haftada 1 kitap okurken, 2 tanesi haftada 2 kitap, 3 tanesi haftada 3 kitap, 1 tanesi ise haftada 7 kitap okumamaktadır. Kitabı sevmeyen ve alışkanlık kazanamamış gruptakilerin tamamı ise haftada en fazla 1 kitap okumamaktadır.

<b>Kitap Sayısı</b>	<b>Kitabı Seven Grup</b>	<b>Kitabı Sevmeyen Grup</b>
Bir	4	10

İki	2	0
Üç	3	0
Yedi	1	0

#### 4.1.1.3.1.1. Öğrencilerin kitapları nereden aldıklarının karşılaştırılmasına ait bulgular

Tabloda görüldüğü gibi kitabı seven gruptaki 9 öğrenci okuduğu kitapları hem sınıf kitaplığından hem kırtasiyeden alırken, 1 öğrenci maddi imkansızlıklardan dolayı okuduğu kitapları sadece sınıf kitaplığından almaktadır. Kitabı sevmeyen ve alışkanlık kazanamamış gruptaki öğrencilerin ise 9 tanesi okuduğu kitapları sınıf kitaplığından, 1 tanesi ise hem sınıf kitaplığından hem de kırtasiyeden almaktadır.

Alınan yer	Kitabı Seven Grup	Kitabı Sevmeyen Grup
Sınıf kitaplığı	1	9
Sınıf kitaplığı ve kırtasiyeden	9	1

#### 4.1.2 Velilere ait bulgular

Bu bölümde öğrenci velilerine uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formuna ait bulgular yer alacaktır. Velilerin kendilerine yöneltilen sorulara verdiği yanıtlardan elde edilen bulgular, uygun kategoriler altında ve anlaşılabilirliği arttırmak amacıyla ayrı tablolar halinde verilmiştir. Tablolar; öğrencilerin verdiği cevaplara göre kitap okumayı seven ve alışkanlık haline getirmiş öğrencilerin, kitap okumayı sevmeyen ve alışkanlık haline getirememiş öğrencilerin velilerinin özelliklerini daha

net görebilmek için ayrı ayrı sunulmuştur. Öğrencilere verilen kodlar velilere de verilmiştir. Velilerin kodlarıyla öğrencilerin kodları eşleştirilerek verilmiştir.

#### **4.1.2.1. Kitap okumayı seven ve alışkanlık haline getiren öğrencilerin velilerine ait bulgular**

##### **4.1.2.1.1. Öğrencileri velilerinin(annelerinin) eğitim durumuna ait bulgular**

Görüldüğü gibi öğrenci velileri(anneleri) “Eğitim durumunuz nedir?” sorusuna 7 öğrenci velisi cevaplarında ilkökul, 1 tanesi ortaokul, 1 tanesi lise mezunu olduğunu söylemiştir. Bu grupta yer alan 1 öğrenci velisi ise okula hiç gitmediğini ifade etmiştir. Veliler verilen kodlara göre **V20** lise; **V8** ortaokul; **V1, V3, V4, V5, V10, V15, V17** ilkökul; **V11** ise hiç okula gitmemiştir.

<b>Eğitim durumları</b>	<b>Frekans</b>	<b>%</b>
İlkokul	7	70
Ortaokul	1	10
Lise	1	10
Okula gitmemiş	1	10

Bu bulgulara göre okumayı seven ve alışkanlık haline getiren öğrencilerin anneleri %90 oranında okuma yazma bilmektedir.

##### **4.1.2.1.2. Öğrencilerin velilerinin(babalarının) eğitim durumuna ait bulgular**

Aşağıda görüldüğü gibi öğrenci velileri(babaları) “Eğitim durumunuz nedir?” sorusuna 7 öğrenci velisi cevaplarında ilkökul, 2 tanesi ortaokul, 1 tanesi lise

mezunu olduğunu söylemiştir. Bu grupta yer alan öğrenci velilerinden okula gitmeyen bulunmamaktadır. Veliler verilen kodlara göre **V20** lise; **V8, V1** ortaokul; **V3, V4, V5, V10, V11, V15, V17** ilkokula gitmişlerdir.

Eğitim durumları	Frekans	%
İlkokul	7	70
Ortaokul	2	20
Lise	1	10

Bu bulgulara göre okumayı seven ve alışkanlık haline getiren velilerin babalarının hepsi okuma yazma bilmektedir.

#### 4.1.2.1.3. Öğrencilerin velilerinin(annelerinin) mesleklerine ait bulgular

Görüldüğü gibi öğrenci velileri(anneleri) “Mesleğiniz nedir?” sorusuna görüşmeye katılan 10 veliden 10 tanesi ev hanımı olduğunu belirtmiştir.

Meslekleri	Frekans	%
Ev hanımı	10	100

Bu cevaplara göre okumayı seven ve alışkanlık haline getiren öğrencilerin evlerinde çalışan bireyler babalarıdır.

#### 4.1.2.1.4. Öğrencilerin velilerinin(babalarının) mesleklerine ait bulgular

Görüldüğü gibi öğrenci velileri(babaları) “Mesleğiniz nedir?” sorusuna bu gruptaki görüşmeye katılan 10 veliden 4 tanesi inşaat işçisi, 3 tanesi boyacı, 2 tanesi

elektrikçi, 1 tanesi de fabrika işçisi olduğunu belirtmiştir. Veliler verilen kodlara göre **V20** fabrika işçisi; **V8, V3** elektrikçi; **V1, V4, V5** boyacı; **V10, V11,V15, V17** inşaat işçisidir.

Meslekleri	Frekans	%
İnşaat işçisi	4	40
Boyacı	3	30
Elektrikçi	2	20
Fabrika işçisi	1	10

Bu sonuçlara göre bu gruptaki öğrencilerin babaları dört farklı meslek grubunda çalışmaktadır.

#### 4.1.2.1.5. Öğrencilerin velilerinin çocuk sayısına ait bulgular

Aşağıda görüldüğü gibi öğrenci velileri “Kaç çocuğunuz var?” sorusuna 1 öğrenci velisi cevaplarında 1, 1 tanesi 2, 2 tanesi 3, 4 tanesi 4, 2 tanesi 5 çocuğu olduğunu söylemiştir. Bu grupta yer alan veliler 5’ ten fazla çocuğa sahip değildir. Veliler verilen kodlara göre **V20**’nin 1; **V8**’in 2; **V1, V4**’ün 3; **V3, V5, V10, V15**’in 4; **V11, V17**’in 5 çocuğu bulunmaktadır.

Çocuk sayıları	Frekans	%
Bir	1	10
İki	1	10
Üç	2	20



Dört	4	40
Beş	2	20

#### 4.1.2.1.6. Öğrencilerin velilerinin aylık gelirlerine ait bulgular

Görüldüğü gibi öğrenci velileri “Aylık geliriniz nedir?” sorusuna 10 öğrenci velisi gelir seviyesinin düşük olduğunu belirtmiştir. Veliler bu soruya cevap verirken miktar olarak gelirlerini belirtmemişlerdir.

Aylık gelirleri	Frekans	%
Düşük	10	100

#### 4.1.2.1.7. Öğrencilerin velilerinin çocuklarına ilk ne zaman kitap aldıklarına ait bulgular

Görüldüğü gibi öğrenci velileri “Çocuklarınıza ilk ne zaman kitap aldınız?” sorusuna 9 öğrenci velisi çocuğuna anasınıfına veya 1. sınıfa başladıktan sonra yani okula gidince kitap aldığını belirtirken, 1 öğrenci velisi ise çocuğuna hiç kitap almadığını sadece okuldan verilen kitaplarının olduğunu belirtmiştir. Bu grupta yer alan veliler, cevaplarında okula başlamadan kitap aldıklarını ifade etmemişlerdir. **V11** çocuğuna kitap almadığını belirtirken bunun nedeninin maddi imkansızlıklardan kaynaklandığını belirtmiştir.

Kitap alma zamanları	Frekans	%
Okula başladıktan sonra	9	90
Hiç kitap almadım	1	10

Bu bulgulara göre bu grupta bulunan velilerin tamamı düşük düzeyde olmasına rağmen, velilerin %90 'ı çocuğuna okula başladıktan sonra kitap alarak okumayı sevmesine ve alışkanlık kazanmasına katkı sağlamıştır.

#### **4.1.2.1.8. Öğrencilerin velilerinin çocuklarına kitap okuyup okumadıklarına ait bulgular**

Görüldüğü gibi öğrenci velileri “Çocuklarınıza kitap okur musunuz?” sorusuna 8 öğrenci velisi çocuğuna hiç kitap okumadığını belirtmiştir. Kitap okuyan velilerin V8, V20 kodlu veliler olduğu, bu velilerin de eğitim durumlarının diğer velilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

<b>Kitap okumaları</b>	<b>Frekans</b>	<b>%</b>
Kitap okumuyor	8	80
Kitap okuyor	2	20

Bu bulgulara göre bu grupta bulunan annelerin %90'ı, babaların ise % 100 okuma bilmesine rağmen sadece % 20 si çocuğuna kitap okuyarak onun okumayı sevmesi ve alışkanlık haline getirmesini daha fazla desteklemektedir.

#### **4.1.2.1.9. Öğrencilerin velilerinin kitap, dergi, gazete okuyup okumadıklarına ait bulgular**

Aşağıda görüldüğü gibi öğrenci velileri “Siz kitap, dergi, gazete okuyor musunuz?” sorusuna 8 öğrenci velisi kitap, dergi, gazete okumadıklarını ifade etmiştir. Velilerden 2 tanesi kitap, dergi, gazete okuduğunu belirtmiştir. Kendisi de kitap, dergi, gazete okuyan velilerin **V20,V8** kodlu veliler olduğu bu velilerin çocuklarına da kitap okudukları ve eğitim durumlarının da diğer velilerin üstünde olduğu görülmüştür.

Kitap okumaları	Frekans	%
Kitap okumuyor	8	80
Kitap okuyor	2	20

Bu bulgulara göre bu gruptaki velilerin % 20 si kitap, dergi ve gazete okuyarak çocuklarına model oluşturmaktadır.

#### 4.1.2.1.10. Öğrencilerin kitap okuma saatlerinin olup olmadığına ait bulgular

Görüldüğü gibi öğrenci velileri “Çocuklarınızın kitap okuma saatleri var mı?” sorusuna 10 öğrenci velisi de kitap okuma saatlerinin olduğunu belirtmiştir.

Kitap saatleri	Frekans	%
Var	10	100

#### 4.1.2.2. Kitap okumayı sevmeyen ve alışkanlık haline getirememiş öğrencilerin velilerine ait bulgular

##### 4.1.2.2.1. Öğrencilerin velilerinin(annelerinin) eğitim durumuna ait bulgular

Görüldüğü gibi öğrenci velileri(anneleri) “Eğitim durumunuz nedir?” sorusuna 1 öğrenci velisi cevaplarında ilkokula gittiğini, 9 tanesi hiç okula gitmediğini ifade etmiştir. Veliler verilen kodlara göre **V9** ilkokula gittiğini; **V2, V6, V7, V12, V13, V14, V16, V18, V19** hiç okula gitmediğini belirtmişlerdir.

<b>Eğitim durumları</b>	<b>Frekans</b>	<b>%</b>
İlkokul	1	10
Okula gitmemiş	9	90

Bu bulgulara göre okumayı seven ve alışkanlık haline getiren öğrencilerin anneleri %90 oranında okuma yazma bilmemektedir.

#### **4.1.2.2.2. Öğrencilerin velilerinin(babalarının) eğitim durumuna ait bulgular**

Aşağıda görüldüğü gibi öğrenci velileri(babaları) “Eğitim durumunuz nedir?” sorusuna 8 öğrenci velisi cevaplarında ilkokula gittiğini, 2 veli ise hiç okula gitmediğini belirtmişlerdir. Bu grupta yer alan veliler arasında ortaokul ve lise cevabını veren hiçbir veli bulunmamıştır. Veliler verilen kodlara göre **V2, V6, V7, V9 V12, V13, V14, V18** ilkokula gittiğini; **V16, V19** hiç okula gitmediğini ifade etmişlerdir.

<b>Eğitim durumları</b>	<b>Frekans</b>	<b>%</b>
İlkokul	8	80
Okula gitmemiş	2	20

Bu bulgulara göre okumayı seven ve alışkanlık haline getiren velilerin babalarının %80’i okuma yazma bilmektedir.

#### 4.1.2.2.3. Öğrencilerin velilerinin(annelerinin) mesleklerine ait bulgular

Görüldüğü gibi öğrenci velileri(anneleri) “Mesleğiniz nedir?” sorusuna görüşmeye katılan 10 veliden 10 tanesi ev hanımı olduğunu belirtmiştir.

Meslekleri	Frekans	%
Ev hanımı	10	100

Bu cevaplara göre okumayı seven ve alışkanlık haline getiren öğrencilerin evlerinde çalışan bireyler babalarıdır.

#### 4.1.2.2.4. Öğrencileri velilerinin(babalarının) mesleklerine ait bulgular

Aşağıda görüldüğü gibi öğrenci velileri(babaları) “Mesleğiniz nedir?” sorusuna bu gruptaki görüşmeye katılan 10 veliden 2 tanesi boyacı, 1 tanesi elektrikçi, 7 tanesi de fabrika işçisi olduğunu belirtmiştir. Veliler verilen kodlara göre **V9** elektrikçi; **V2, V6** boyacı; **V7, V12, V13, V14, V16, V18, V19** fabrika işçisidir.

Meslekleri	Frekans	%
Boyacı	2	20
Elektrikçi	1	10
Fabrika işçisi	7	70

Bu sonuçlara göre bu gruptaki öğrencilerin babaları dört farklı meslek grubunda çalışmaktadır.

#### 4.1.2.2.5. Öğrencilerin velilerinin çocuk sayısına ait bulgular

Görüldüğü gibi öğrenci velileri “Kaç çocuğunuz var?” sorusuna 3 öğrenci velisi cevaplarında 5, 4 tanesi 6, 2 tanesi 7, 1 tanesi 8 çocuğu olduğunu söylemiştir. Bu grupta yer alan veliler en az 5 çocuğa sahiptirler. Veliler verilen kodlara göre **V9, V7, V12**’nin 5; **V8, V2, V13, V16**’nin 6; **V6, V14**’ün 7; **V19**’un 8 çocuğu bulunmaktadır.

Çocuk sayıları	Frekans	%
Beş	3	30
Altı	4	40
Yedi	2	20
Sekiz	1	10

#### 4.1.2.2.6. Öğrencilerin velilerinin aylık gelirlerine ait bulgular

Aşağıda görüldüğü gibi öğrenci velileri “Aylık geliriniz nedir?” sorusuna 10 öğrenci velisi gelir seviyesinin düşük olduğunu belirtmiştir. Bu grupta yer alan hiçbir öğrenci velisi orta ve yüksek düzeyde gelire sahip olduğunu ifade etmemiştir. Veliler bu soruya cevap verirken miktar olarak gelirlerini belirtmemişlerdir.

Aylık gelirleri	Frekans	%
Düşük	10	100

#### 4.1.2.2.7. Öğrencilerin velilerinin çocuklarına ilk ne zaman kitap aldıklarına ait bulgular

Görüldüğü gibi öğrenci velileri “Çocuklarınıza ilk ne zaman kitap aldınız?” sorusuna 1 öğrenci velisi çocuğuna anasınıfına veya 1. Sınıfa başladıktan sonra yani okula gidince kitap aldığını belirtirken, 9 öğrenci velisi ise çocuğuna hiç kitap almadığını sadece okuldan verilen kitaplarının olduğunu belirtmiştir. Bu grupta yer alan veliler, cevaplarında okula başlamadan kitap aldıklarını ifade etmemişlerdir. Çocuğuna kitap alan velinin **V9** olduğu ve bu grupta yer alan diğer velilere göre **V9**, anne ve baba olarak okula gitmiş tek aile olarak belirlenmiştir.

Kitap alma zamanları	Frekans	%
Okula başladıktan sonra	1	10
Hiç kitap almadım	9	90

Bu bulgulara göre bu grupta bulunan velilerin tamamı düşük düzeyde olmasına rağmen, velilerin %10 ‘u çocuğuna okula başladıktan sonra kitap alarak okumayı sevmesine ve alışkanlık kazanmasına katkı sağlamıştır.

#### 4.1.2.2.8. Öğrencilerin velilerinin çocuklarına kitap okuyup okumadıklarına ait bulgular

Aşağıda görüldüğü gibi öğrenci velileri “Çocuklarınıza kitap okur musunuz?” sorusuna 10 öğrenci velisi çocuğuna hiç kitap okumadığını belirtmiştir. Bu grupta yer alan 10 anneden 9 tanesi okuma bilmediği için okuyamadığını belirtmiştir. Babaları ise okuma bildikleri halde zamanlarının olmadığını, çalıştıklarını ifade etmişlerdir.

<b>Kitap okumaları</b>	<b>Frekans</b>	<b>%</b>
Kitap okumuyor	10	100

Bu bulgulara göre bu grupta bulunan annelerin %10'u, babaların ise % 80'ı okuma bilmesine rağmen çocuklarına hiçbiri kitap okumamakta ve onları desteklememektedir.

#### **4.1.2.2.9. Öğrencilerin velilerinin kitap, dergi, gazete okuyup okumadıklarına ait bulgular**

Görüldüğü gibi öğrenci velileri “Siz kitap, dergi, gazete okuyor musunuz?” sorusuna 10 öğrenci velisi kitap, dergi, gazete okumadıklarını ifade etmiştir. Bu veliler kendileri için gazete, dergi ve kitap almadıklarını belirtmişlerdir.

<b>Kitap okumaları</b>	<b>Frekans</b>	<b>%</b>
Kitap okumuyor	10	100

#### **4.1.2.2.10. Öğrencilerin kitap okuma saatlerinin olup olmadığına ait bulgular**

Aşağıda görüldüğü gibi öğrenci velileri “Çocuklarınızın kitap okuma saatleri var mı?” sorusuna bu grupta yer alan velilerin tümü olmadığını belirtmişlerdir.

<b>Kitap saatleri</b>	<b>Frekans</b>	<b>%</b>
Yok	10	100



#### 4.1.2.3. İki gruptaki velilerin karşılaştırılmasına ait bulgular

##### 4.1.2.3.1 Öğrencilerinin velilerinin(annelerinin) eğitim durumunun karşılaştırılmasına ait bulgular

Tabloda görüldüğü gibi okumayı seven ve alışkanlık haline getiren gruptaki öğrencilerin annelerinin 7 tanesi ilkokul, 1 tanesi ortaokul, 1 tanesi lise mezunu olup sadece bir tanesi hiç okula gitmemiştir. Okumayı sevmeyen ve alışkanlık haline getiremeyen grupta bulunan öğrencilerin annelerinin ise 1 tanesi ilkokul mezunuyken 9 tanesi okula gitmemiştir.

Eğitim durumları	Kitabı seven grup	Kitabı sevmeyen grup
İlkokul	7	1
Ortaokul	1	0
Lise	1	0
Okula gitmemiş	1	9

##### 4.1.2.3.2 Öğrencilerinin velilerinin(babalarının) eğitim durumunun karşılaştırılmasına ait bulgular

Aşağıdaki görüldüğü gibi okuma seven ve alışkanlık haline getiren gruptaki öğrencilerin babalarının 7 tanesi ilkokul, 2 tanesi ortaokul, 1 tanesi lise mezunu olup okula gitmeyen bulunmamaktadır. Okumayı sevmeyen ve alışkanlık haline getiremeyen grupta bulunan öğrencilerin babalarının ise 8 tanesi ilkokul mezunuyken 2 tanesi okula gitmemiştir.

<b>Eğitim durumları</b>	<b>Kitabı seven grup</b>	<b>Kitabı sevmeyen grup</b>
İlkokul	7	8
Ortaokul	2	0
Lise	1	0
Okula gitmemiş	0	2

#### **4.1.2.3.3. Öğrencilerin velilerinin(annelerinin) mesleklerinin karşılaştırılmasına ait bulgular**

Tabloda görüldüğü gibi her iki grupta bulunan öğrencilerin anneleri ev hanımıdır. Bu gruplarda bulunan annelerden farklı bir mesleği olana rastlanmamıştır.

<b>Meslekleri</b>	<b>Kitabı seven grup</b>	<b>Kitabı sevmeyen grup</b>
Ev hanımı	10	10

#### **4.1.2.3.4. Öğrencilerin velilerinin(babalarının) mesleklerinin karşılaştırılmasına ait bulgular**

Görüldüğü gibi okumayı seven ve alışkanlık haline getiren gruptaki öğrencilerin babalarının meslekleri 4 grupta toplanırken, bu gruptaki veliler en fazla inşaat işçisidir. Okumayı sevmeyen ve alışkanlık haline getiremeyen grupta bulunan öğrencilerin babalarının meslekleri ise 3 grupta toplanırken, bu gruptaki velilerin çoğu inşaat işçisidir.

<b>Meslekleri</b>	<b>Kitabı seven grup</b>	<b>Kitabı sevmeyen grup</b>
İnşaat işçisi	4	0
Boyacı	3	2
Elektrikçi	2	1
Fabrika işçisi	1	7

#### **4.1.2.3.5. Öğrencilerin velilerinin çocuk sayısının karşılaştırılmasına ait bulgular**

Aşağıdaki görüldüğü gibi okuma seven ve alışkanlık haline getiren gruptaki velilerin en az 1, en fazla 5 çocuğu varken; okumayı sevmeyen ve alışkanlık haline getiremeyen grupta bulunan velilerim ise en az 5, en fazla 8 çocuğu vardır.

<b>Çocuk sayıları</b>	<b>Kitabı seven grup</b>	<b>Kitabı sevmeyen grup</b>
Bir	1	0
İki	1	0
Üç	2	0
Dört	4	0
Beş	2	3
Altı	0	4
Yedi	0	2

Sekiz	0	1
-------	---	---

#### 4.1.2.3.6. Öğrencilerin velilerinin çocuklarına ilk ne zaman kitap aldıklarının karşılaştırılmasına ait bulgular

Tabloda görüldüğü gibi okumayı seven ve alışkanlık haline getiren gruptaki öğrencilerin velilerinden 9 tanesi çocuğuna okula başladıktan sonra kitap alırken, 1 tanesi maddi imkansızlıklardan dolayı kitap alamadığını belirtmiştir. Okumayı sevmeyen ve alışkanlık haline getiremeyen grupta bulunan öğrencilerin velilerinden ise 9 tanesi çocuğuna hiç kitap almamışken, sadece 1 tanesi okula başladıktan sonra kitap aldığını söylemiştir.

Kitap alma zamanları	Kitabı seven grup	Kitabı sevmeyen grup
Okula başladıktan sonra	9	1
Hiç kitap almadım	1	9

#### 4.1.2.3.7. Öğrencilerin velilerinin çocuklarına kitap okuyup okumadıklarının karşılaştırılmasına ait bulgular

Aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi okumayı seven ve alışkanlık haline getiren gruptaki öğrencilerin velilerinden 2 tanesi çocuğuna kitap okurken, 8 tanesi hiç kitap okumamaktadır. Okumayı sevmeyen ve alışkanlık haline getiremeyen grupta bulunan öğrencilerin velilerinden hiçbiri çocuklarına kitap okumuyor.

Kitap okumaları	Kitabı seven grup	Kitabı sevmeyen grup
Kitap okumuyor	8	10
Kitap okuyor	2	0

#### 4.1.2.3.8. Öğrencilerin velilerinin kitap, dergi, gazete okuyup okumadıklarının karşılaştırılmasına ait bulgular

Aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi okumayı seven ve alışkanlık haline getiren gruptaki öğrencilerin velilerinden 2 tanesi dergi, kitap, gazete okurken, 8 tanesi hiç kitap vb. hiçbir yazılı yayın okumamaktadır. Okumayı sevmeyen ve alışkanlık haline getiremeyen grupta bulunan öğrencilerin velilerinden hiçbiri kitap, dergi ve gazete okumuyor.

<b>Kitap okumaları</b>	<b>Kitabı seven grup</b>	<b>Kitabı sevmeyen grup</b>
Kitap okumuyor	8	10
Kitap okuyor	2	0

#### 4.1.2.3.9. Öğrencilerin kitap okuma saatlerinin olup olmadığının karşılaştırılmasına ait bulgular

Tabloda görüldüğü gibi okumayı seven ve alışkanlık haline getiren gruptaki öğrencilerin tamamının kitap okuma saatleri varken, okumayı sevmeyen ve alışkanlık haline getiremeyen grupta bulunan öğrencilerin hiçbirinin kitap okuma saatleri yoktur.

<b>Kitap saatleri</b>	<b>Kitabı seven grup</b>	<b>Kitabı sevmeyen grup</b>
Var	10	0
Yok	0	10

## 4.2. TARTIŞMA

Yapılan çalışma sonunda, çevresel faktörlerin düşük sosyo-ekonomik düzeyde olan 2. Sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığı ve sevgisi kazanmasında etkili olduğu görülmüş ve bu faktörler içinde ailenin önemi ön plana çıkmıştır. Peki, çevresel faktörlerin öğrencilerin okuma alışkanlığı ve sevgisi kazandırmasında etkili olmasının sebebi ne olabilir? Aile okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırmada neden ön plana çıkmıştır?

Gordon (1993)'a göre anne babanın çocuk üzerindeki etki alanı çok geniştir. Bir bakıma, anne babalar 0-6 yaş döneminde hem çocuklarına tüm gereksinimlerinin yerine getirilmesinde en yakınında olan kişiler, hem de ilk öğretmenleri olduğu belirtmiştir. Bu araştırma da bunu desteklemektedir. Ulaşılan sonuçlara göre çevresel faktörlerin biri olan aileler aynı ekonomik şartlara sahip olsalar bile, aile içinde olan bazı farklılıklar çocukların okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasında olumlu ya da olumsuz sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Özellikle bu çalışmada anne babanın eğitim düzeyinin çocuğun okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasında etkili olduğu görülmüştür. Anne ve babanın eğitim düzeyinin yüksek olması, çocukların okuma sevgi ve alışkanlığı kazanmasında olumlu etki bırakmaktadır. Olumlu etki ortaya çıkarmasının nedeni, eğitim düzeyi yüksek ailelerin okuma konusunda daha bilinçli olmalarıdır. Bu aileler çocuklarını erken yaşta okulla ve kitapla tanıştırmaya çalışmaktadır. Çocuk okula başlayınca ise, aile çocuğun kitapla etkileşimini kitaplık hazırlayarak ve onlara daha fazla kitap alarak sağlamaktadırlar. Eğitim düzeyi yüksek olan aileler çocuklarının gereksinimlerini karşılama konusunda da daha duyarlı davranmaktadır. Bu nedenle araştırmaya katılan maddi durumu sınırlı bu aileler, eğitim düzeyi yüksek ise daha az sayıda çocuk sahibi olarak çocuklarının gereksinimlerini ön planda tutmaktadırlar.

Dökmen (1994:20-21) de, çocukların ve gençlerin okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasında anne ve babanın rolünü “modelden öğrenme” ilkesi çerçevesinde “Eğer çocukların ve gençlerin yeterli miktarda ve gerekli kalitede okumasını istiyorsak, modelden öğrenmelerini sağlayacak ortamı hazırlamalıyız. Çocukların okumayı modelden öğrenebilecekleri ilk ve en önemli ortam ailedir.” şeklinde değerlendirmektedir. Akay (2009) da “okuma eyleminin başarıya ulaşabilmesi için çocuklar çevrelerinde okuyan insanlar görmelidir” demektedir.

Ailenin model olduğu ortamda da araştırmanın sonuçlarında da yer aldığı gibi daha olumlu bir etkinin olduğu ve alışkanlığın kazanıldığı görölmektedir. Bu alışma grubunda yer alan ailelerden, çocuklarına kitap okumanın yararlı olduğunu söylemektense kendisi kitap, gazete, dergi vb. yazılı materyaller okuyan aileler çocuklarına model olduğu için, çocuğun okuma sevgisi ve alışkanlığının yükseldiği evlerine kitap dışında başka yazılı iletişim aracı giren çocukların bunları örnek alarak etkileşimi arttırdığı görölmektedir.

Yavuzer (2001) de bu durumu, çocukların aile üyeleriyle olan ilişkileri, diğer bireylere, nesnelere ve tüm yaşama karşı aldığı tavırların benimsediği tutum ve davranışların temelini oluşturur şeklinde açıklamaktadır. Bu araştırma da bu ifadeyi desteklemektedir. Çalışma grubunun verdiği cevaplara göre çocuğuyla iletişim kuran, çocuklarının gereksinimlerini gören kısacası aile ilişkilerine önem veren ailelerin çocuklarında kitap okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasında olumlu yönde etkilerin olduğu görölmektedir. Bu çalışmada, aile ilişkilerinin kitap nesnesine olan olumlu ve olumsuz sonuçlarının temelini attığı belirlenmiştir.

Çocuklar, okula başlayana kadar ailesini, başladıktan sonra da öğretmeni taklit ederler. Öğretmenin okumaya teşvik ve yönlendirme konusunda öğrenciler üzerindeki etkisi büyüktür. Bu nedenle öğretmenlerin çok okuması ve bunu da öğrencilerine göstermesi gerekir (Maraşlı, 2007). Araştırmada bu durum da öğrencilerin cevaplarından daha net görölmüştür. Araştırmada okumayı seven ve alışkanlık haline getirmiş çocuklar ile okumayı sevmeyen ve alışkanlık haline dönüştürememiş öğrenciler bulunmaktadır. Okumayı seven ve alışkanlık haline getirmiş çocuklar cevaplarında öğretmenin etkisinden de söz etmektedir. Bazı öğrencilerin cevaplarında öğretmenlerini model aldıkları görölmüştür. Sevmeyen ve alışkanlık kazanamayan çocukların bazıları da öğretmen istediği için haftada bir kitap okuduğunu belirtmiştir. Öğretmenin sürekli okumanın yararlı ve güzel olduğunu belirttiğini ödüllendirmeler yaptığını söylemiştir. Araştırmada öğretmenin sınıfta kitaplık oluşturması ve öğrencilere renkli resimli kitaplar alması ise her iki grupta da öğretmenin az ya da çok olumlu bir etki bırakmasına neden olmuştur.

Kitabın fiziksel görünüşünden, kullanılan dile, içeriğine, anlaşılrlığına kadar her şey okuyucuyu etkilemektedir (Dökmen, 1994). Bu çalışmada okumayı seven ve alışkanlık haline getirmiş öğrencilerin verdiği cevaplara göre, çocuğun

kitabı sevmesinin nedenleri arasında fiziksel görünüş oldukça önemlidir. Çocuklar kitaplarla etkileşim halinde olurken onları kitaba çeken özelliklerin başında fiziksel görünüşün geldiğini vurgulamaktadır. Ayrıca bazı öğrenciler fiziksel görünüşün dışında, kitabın içeriğinin onlar için önemli olduğunu vurgulamaktadır. Çocuklar okurken beğendiği fiziksel görünüşe ve içeriğe göre kitaplarını seçmektedir. Bu durum da çocuğun kitaba karşı alışkanlık kazanmasını sağlamaktadır.



## **BEŞİNCİ BÖLÜM**

### **SONUÇ VE ÖNERİLER**

Bu bölümde düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip öğrencilerin kitap okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasının nedenlerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmanın, elde edilen bulgularına bağlı kalınarak ulaşılan sonuçlar ve bu doğrultuda öğrencilere okuma sevgisi, alışkanlığını kazandırmada ve arttırmada etkili olabileceği düşünülen bazı öneriler sunulacaktır.

#### **5.1. SONUÇ**

Düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip öğrencilerin kitap okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasının nedenlerini ortaya koymak amacıyla yapılan çalışma iki aşamadan oluşmaktadır. Araştırmanın birinci aşamasında araştırmaya katılan öğrencilerle görüşmeler yapılmıştır, ikinci aşamasında öğrencilerin velileriyle görüşmeler yapılarak veriler kayıt altına alınmıştır. Daha sonra öğrencilerin verdikleri cevaplar ile velilerin verdikleri cevaplar analiz edilmiştir. En son olarak da her iki uygulamanın analizlerine dayalı olarak ulaşılan sonuçlar ifade edilmiştir. Araştırmanın alt amaçları ve araştırmadan elde edilen bulgular eşleştirildiğinde elde edilen sonuçlar aşağıda verilmiştir:

1- Araştırmanın birinci alt probleminde “Öğrencilerin cinsiyetlerine göre okuma sevgisi ve alışkanlığı değişmekte midir?” sorusuna cevap aranmaya çalışılmıştır.

- Kitap okumayı seven ve alışkanlık haline getiren gruptaki öğrenciler 10 kişiden oluşmaktadır. Bunların 7 tanesi kız, 3 tanesi erkektir.
- Kitap okumayı sevmeyen ve alışkanlık haline getiremeyen gruptaki öğrenciler de 10 kişiden oluşmaktadır. Bunların 2 tanesi kız, 8 tanesi erkektir.
- Toplam 20 kişinin katıldığı bu çalışma 9 kız, 11 erkek öğrenciden oluşmaktadır.

- Kızların % 77.78' i okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmışken; erkeklerin %27.27'si kitap okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmıştır.
- Sonuçlara göre çalışma grubunda yer alan, kız çocuklarının erkek çocuklara göre okuma sevgisi ve alışkanlığını daha çok kazandıklarına ulaşılmıştır.

2- Araştırmanın ikinci alt probleminde “Öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumlarına göre kitap okuma sevgisi değişmekte midir?” sorusuna cevap aranmaya çalışılmıştır.

- Kitap okumayı seven ve alışkanlık haline getiren gruptaki 10 öğrenciden 9 tanesinin annesi okuryazardır. Bu grupta bulunan annelerden liseyi bitiren anne dahi bulunmaktadır.
- Kitap okumayı sevmeyen gruptaki 10 öğrenciden, 1 tanesinin annesi okuryazardır. Geri kalan 9 anne okuma yazma bilmemektedir.
- Toplam 20 kişinin katıldığı bu çalışmada bulunan 20 anneden, 10 tanesi okuryazardır. Okuryazar olanların ise 8 tanesi ilkokul mezunu, 1 ortaokul mezunu, 1 tanesi ise lise mezunudur.
- Sonuçlara göre bu çalışmada, okumayı seven ve alışkanlık haline getiren öğrencilerin annelerinin eğitim durumları sevmeyen ve alışkanlık haline getirememiş gruba göre daha yüksektir.
- Kitap okumayı seven ve alışkanlık haline getiren gruptaki 10 öğrencinin babalarının tümü okuryazardır. Bu gruptaki babalardan 7 tanesi ilkokul, 2 tanesi ortaokul, 1 tanesi lise mezunudur.
- Kitap okumayı sevmeyen gruptaki 10 öğrenciden, 8 tanesinin babası okuryazardır. Geri kalan 2 baba okuma yazma bilmemektedir.
- Toplam 20 kişinin katıldığı bu çalışmada bulunan 20 babadan, 18 tanesi okuryazardır. Okuryazar olanların ise 15'i ilkokul, 2'si ortaokul, 1' i lise mezunudur.
- Sonuçlara göre çalışmaya katılan, okumayı seven ve alışkanlık haline getiren öğrencilerin annelerinin olduğu gibi, babalarının da eğitim durumları sevmeyen ve alışkanlık haline getirememiş gruba göre daha yüksektir.

3- Araştırmanın üçüncü alt probleminde “Öğrencilerin kardeş sayılarına göre kitap okuma sevgisi değişmekte midir?” sorusuna cevap aranmaya çalışılmıştır.

- Kitap okumayı seven ve alışkanlık haline getiren gruptaki öğrencilerin ailelerine bakıldığında çocuk sayısının 1’den 5’ e kadar değiştiği görülmektedir. En fazla 5 çocuğu olan bu ailelerden eğitim durumlarının yüksek olmasının bu durumu etkilediği sonucu çıkmaktadır. Hatta anne ve babanın eğitim durumu yükseldikçe çocuk sayısının daha da azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu grupta yer alan lise mezunu anne ve babanın sadece 1 çocuğunun olduğu göze çarpmaktadır. Çocuk sayısının azalması ailenin çocuklarına gösterdiği ilgiyi arttırmakta bu durum da okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmalarında etkili olmaktadır.
- Kitap okumayı sevmeyen ve alışkanlık haline getiremeyen grupta ise; en az 5 çocuk olup çocuk sayısı 8’ e kadar ulaşmaktadır. Aile bu kadar çok çocuğun ne maddi ne de manevi olarak ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Bu durum okuma sevgisi ve alışkanlığı da kazandıramamalarına yol açmaktadır.

4- Araştırmanın dördüncü alt probleminde “Öğrencilerin erken yaşta kitaplarla tanışma ve etkileşim içinde olmasının kitap okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasında etkileri nelerdir?” sorusuna cevap aranmaya çalışılmıştır.

- Araştırmaya katılan 20 öğrenciden, 18 tanesi yani % 90’ı kitaplarla ilkökul birinci sınıfa başlayınca; 2 tanesi yani % 10’ u ise anasınıfında tanışmıştır.
- Anasınıfına giden öğrenciler dikkatle incelendiğinde 2 öğrencinin de kitap okumayı seven grupta yer aldığı, boş zamanlarında en çok yapmaktan hoşlandıkları etkinliklerin başında kitap okumak geldiği, elindeki paralarını bile kitap almak için kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.
- Kitap okumayı seven ve alışkanlık haline getiren gruba bakıldığında burada araştırmaya katılan 10 veliden 9 tanesi yani % 90’ı çocuklarına okula başladıktan sonra kitap aldığını ifade etmiştir. 1 tanesi yani %10 u ise maddi imkansızlıklar nedeniyle alamadığını belirtmiştir. Bu durum öğrencilerin kitaplarla daha çok etkileşim içinde olmasına ve alışkanlık kazanmasına neden olmuştur.

- Kitap okumayı sevmeyen ve alışkanlık haline getiremeyen grupta ise 10 veliden sadece 1 tanesi % 10'u kitap aldığını ve 9 tanesi % 90'ı alamadığını ifade etmiştir. Bu durumu maddi imkansızlıklara bağlamalarına rağmen alamayanların okuma yazma oranının düşük olduğu ve kitabın önemini anlayamadıkları görülmüştür.
- Araştırmaya katılan 20 veliden 10 tanesi yani % 50'si çocuklarına kitap alırken, 10 tanesi yani % 50 'si ise almıyor. Kitap alan veliler, çocuklarının kitaplarla daha fazla etkileşimini sağladığı için okuma sevgisi ve alışkanlığı kazandırmada başarıya ulaştıkları görülmektedir.
- Araştırmaya katılan 20 öğrenciden 12 tanesi yani % 60'ının evinde kitaplık bulunmakta, 8 tanesi yani % 40' ının evinde kitaplık bulunmamaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin evlerinde kitaplık olması da onların okuma alışkanlığı ve sevgisi kazanmasında etkili olmuştur.
- Kitaplık bulunan 12 öğrenciden 10 tanesi kitap okumayı seven grupta yer almaktadır. Bu durum kitaplarla olan etkileşimi artırarak alışkanlık kazandırmada da etkili olduğu görülmektedir.
- Araştırmaya katılan 20 velinin 18 tanesi yani %90'ı hem kendilerine kitap okumak için zaman ayırmıyor hem de çocuklarına kitap okumak için zaman ayırmamaktadır. 2 veli ise hem kendilerine hem de çocuklarına kitap okumak için gereken zamanı ayırmaktadır. Bu velilerin çocuklarının diğer çocuklara göre durumu daha fazla içselleştirdikleri ve haftada kitap okuma sayılarına bakıldığında en fazla sayıda kitabı onların okuduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5- Araştırmanın beşinci alt probleminde “Öğrencilerin okulöncesi eğitimi almalarının, kitap okuma sevgisi ve alışkanlığı kazanmasına etkileri nelerdir?” sorusuna cevap aranmaya çalışılmıştır.

- Araştırmaya katılan 20 öğrenciden, 18 tanesi yani % 90'ı okulöncesi eğitim almadıklarını; 2 tanesi yani % 10' u ise okulöncesi eğitim aldıklarını belirtmişlerdir.
- Okulöncesi eğitim alan öğrenciler dikkatle incelendiğinde 2 öğrencinin de kitap okumayı seven grupta yer aldığı, boş zamanlarında en çok yapmaktan hoşlandıkları etkinliklerin başında kitap okumak geldiği, elindeki paralarını bile kitap almak için kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

6- Okumayı sevmeyen ve alışkanlık haline getiremeyen öğrenciler verdikleri cevaplarda % 60'ı ailesi istediği için, % 40'ı ise öğretmeni istediği için kitap

okuduğunu belirtmiştir. Bu şekilde kitap okuyan çocukların kitapları sıkıcı bulduğu, ilgilerini çekmediği, bu şekilde haftada en fazla bir kitap okudukları bunun dışında da gazete, dergi vb. şeyler okumadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

7- Okumayı seven ve alışkanlık haline getiren öğrenciler verdikleri cevaplarda % 100' u kitapları sevdikleri için okuduklarını belirtmiştir. Bu çocukların haftada en az bir en çok yedi kitap okudukları görülmüştür. Çocuklar kitaplardan başka gazete, dergi vb. şeyler de okumaktadırlar.

Neden sevdikleri sorulduğunda çocuklar kitapların kapaklarından, resimlerinden ve içerindeki değişik olaylardan hoşlandıklarını belirtmişlerdir. Bu durum kitabın iç ve dış yapı özelliklerinin alışkanlık ve sevgi kazanmada önemli olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır.

8- Okumayı seven ve alışkanlık haline getiren gruptaki öğrencilerin % 100'unun kitap okuma saatlerinin olduğu ve bu öğrencilerin elindeki parayı bile ilk olarak kitap almak için kullanarak böylece durumu içselleştirdikleri sonucuna ulaşılmaktadır

9- Araştırmaya katılan 20 öğrenciden 17 tanesinin yani %85'i kitap okumasına engel bir durum olmadığını belirtmiştir. 3 öğrenci bilgisayar ve derslerinin yoğun olmasının engel olduğunu söylemiştir. Engel olmadığını söyleyen öğrencilerin kitapları seven ve alışkanlık haline getirmiş grupta yer aldığı görülmektedir.

## 5.2. ÖNERİLER

Düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip 2. sınıf öğrencilerinin kitap okuma sevgisini ve alışkanlığı kazanmasının nedenlerini incelemeye çalıştığım bu araştırmamda tespit ettiğim durumlar ve bunlardan çıkardığım sonuçlar doğrultusunda şu önerilerde bulunabilirim:

Okuma sevgisi ve alışkanlığının ilk başladığı yer ailedir. Okuyan anne ve babalar çocuğuna model olursa çocuğa, oku demeye gerek kalmadan modele bakarak çocuklar okuma alışkanlığı kazanacaktır.

### 5.2.1. Aileye Okumayı Sevdirmek ve Alışkanlık Kazandırmak İçin Öneriler

- Anne ve baba evde kitap okuyarak çocuğuna model olabilir. Ailece kitap okuma saatleri düzenleyebilir. Bu saatler anne ve baba tarafından önemli olduğu çocuklarına hissettirilebilir.
- Öğrencilere evde kitaplık oluşturmaları anne ve babaları tarafından desteklenebilir.
- Öğrenciler okula başlamadan önce erken yaşlarda kitaplarla tanıştırılabilir.
- Ailelere eğitim verilerek okul öncesi eğitim konusunda farkındalık sağlanabilir.
- Öğrencilerin televizyon ve bilgisayar karşısında geçirdiği zaman kontrol edilebilir.

### 5.2.2. Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

- Yapılan bu araştırmada, düşük sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin kitap okumayı sevmesi ve alışkanlık kazanmasının nedenleri aile ve öğrenci ele alınarak incelendi. İleride öğretmen ve okul boyutu da dâhil edilerek araştırma genişletilebilir.
- Bu araştırma, düşük sosyo-ekonomik düzeye sahip ilkokul 2. sınıf öğrencilerinin okuma sevgisi ve alışkanlıkları ile sınırlıdır. Farklı ekonomik düzeye sahip öğrenciler incelenerek farklılıklar kıyas edilerek sonuçlar çıkarılabilir.
- Araştırmada veri toplamı aracı olarak görüşme kullanılmıştır. Yapılacak benzer çalışmalarda çalışmanın daha çok nicel olması için daha üst sınıflarla ve anket kullanarak daha geniş kitlelere ulaşılabilir.

## KAYNAKLAR

- Akay, H. (2009). Okuma'nın Yeniden Okunması: Bile Bile Okumak. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 4(3):20-41.
- Alpay, M. (1990). Çocuk ve kütüphanesi: Okulöncesi dönem. *Kütüphane: Dünyaya* yarına bağlayan köprü içinde (ss. 79-84). İstanbul: Türk Kütüphaneciler Derneği.
- Aksaçlıoğlu, A. G. ve Yılmaz, B. (2007). Öğrencilerin Televizyon İzlemeleri ve Bilgisayar Kullanmalarının Okuma Alışkanlıkları Üzerine Etkisi. *Türk Kütüphaneciliği*, 21(1), 3-28.
- Akyol, H. (1997), *Türkçe İlkokuma Yazma Öğretimi*, Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- Akyol, H. (2005). *Türkçe İlkokuma Yazma Öğretimi*. Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- Akyol, H. (2006). *Yeni Programa Uygun Türkçe Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Kök Yayıncılık
- Akyol, H.(2007). *İlköğretimde Türkçe Öğretimi*, Kırkkılıç, A. ve Akyol, H. (Ed.), *Okuma*, (ss. 15-48). Ankara: Pegem-A Yayıncılık.
- Arıcı, A.F. (2005). *İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Okuma Durumları (Beceri-İlgi-Alışkanlık-Eğilim)*. Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Erzurum.
- Bamberger, R. (1990). *Okuma alışkanlıklarını geliştirme*. Çapar, B.(Çev.), Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Baymur, F. (1983). *Genel Psikoloji*. İstanbul: İnkılâp ve AkaYayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (11. Baskı). Ankara Pegem-A Yayıncılık

- Calkins, L.M. (2001). *The Art of Teaching Reading*. New York: Longman.
- Camp, D. (2007). *Who's Reading and Why: Reading Habits of 1 Grade Through Graduate Students*. *Reading Horizons Journal*, 47(3):251-258.
- Carter, Carol, Joyce Bishop ve S. Lyman Kravits (2002). *Keys to Effectiven Learning*, 3nd.Ed. New Jersey: Printice Hall.
- Cemaloğlu, N. (2000). *İlkokuma Yazma Öğretimi*, Ankara
- Coşkun, E. (2002). *Lise II. Sınıf Öğrencilerinin Sessiz Okuma Hızları ve Okuduğunu Anlama Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma*. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Danielson, Kathy E. ve Jan LaBonty (1994). "Integrating Reading and Writing Through Children's Literature", Massachusetts: Allyn and Bacon.
- Devrimci, H.(1993) *İlkokul 5. Sınıf Çocuklarında Okuma Alışkanlığının İncelenmesi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (Bilim Uzmanlığı Tezi).
- Dökmen, Ü. (1994). *Okuma becerisi, ilgisi ve alışkanlığı üzerine psiko-sosyal bir araştırma*. İstanbul:Milli Eğitim Bakanlığı.
- Göğüş, B. (1978). *Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi*. Ankara: Gül Yayınları.
- Güneş, F. (1997). *Okuma- Yazma Öğretimi ve Beyin Teknolojisi*. Ankara:Ocak Yayınları.
- Gürcan, H. İ. (1999). *Okuma Alışkanlığı İle KitapYayımcılığının Kültürel İletişim ve Teknolojisine Bağlı Sorunları Karşısında Türkiye Koşulları Temelinde Bir Model Önerisi*, Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları No 1113.
- Hielman, Arthur W., Blair Timothy R. ve Rupley William H. (2002). "Principles and Practices of Teaching Reading", New Jersey: Merrill Prentice Hall.
- İpşiroğlu, Z. (1997). *Eğitimde Yeni Arayışlar*. İstanbul:Adam Yayınları.
- Evcilioğlu, İ. (1995). *Okuma İlgileri Güdüsü ve Alışkanlığını Geliştirme*. *Çağdaş Eğitim*, 20(216):42-44.
- Kayalan, M. (2002). *Etkili ve Hızlı Okuma Sanatı*. İstanbul:Alfa Yayınları.



- Keleş, Ö. (2006). İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencilerinde kitap okuma alışkanlığının incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kellner, D.(2001). New technologies new literacies: reconstructing education for the New millennium. *International Journal of Technology and Design Education*, 11, 67–81.
- Kimmel, M. ve Segel, E. (1983). *For Reading Out Loud: A Guide to Sharing Books With Children*. Dela Corte Press.
- Koç, S. ve Müftüoğlu, G. (2008). Dinleme ve okuma öğretimi.
- Maraşlı, A. (2007). *Okumayı Sevdirmeye Yolları*. İstanbul: Bilge Yayıncılık.
- Öz, M. F. (2001). *Uygulamalı Türkçe Öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özçelebi, O. S. ve Cebecioğlu, N. S. (1990). *Okuma alışkanlığı ve Türkiye*. İstanbul: Milliyet.
- Özdemir, E. (1990). *Okuma Sanatı*. İstanbul: Remzi Kitabevi
- Özdemir, E. ve Binyazar, A. (1998). *Yazma Öğretimi Yazma Sanatı*. (4. baskı). İstanbul: Papirüs Yayınevi.
- Saban, A.(2006). "Lisansüstü Öğrencilerin Nitel Araştırma Metodolojisine İlişkin Algıları". 15. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi. Muğla Üniversitesi. 469-485.
- Stacey, M. (1970). *Methods of Social Research*. Exeter-Britain: Pergamon Press
- Sarihan, H. (1998). *Rekabette Başarının Yolu: Teknoloji Yönetimi*. İstanbul: Desnet Yayınları.
- Staiger, R. C. (1979). *Roads to reading*. Paris: UNESCO.
- Stanovich, K.E. (2000). *Progress In Understanding Reading: Scientific Foundations and New Frontiers*. New York: Guilford Press.
- Tekışık, H. H. (1999). Okuyan Toplum Haline Nasıl Geliriz? *Çağdaş Eğitim*, 24(253):1-4.
- Townsend, R. (2002). *Okuma Zenginliği*. Keskin, T (Çev.), İstanbul: Sistem Yayıncılık.

- Yalçın, A. (2002). Türkçe öğretim yöntemleri yeni yaklaşımlar. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yavuzer, H. (2001). Okul Çağı Çocuğu. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). Sosyal Bilimlerde Nitel Veri Araştırma Yöntemleri. Ankara:Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, B. (1990). Okuma alışkanlığı ve Yenimahalle İlçe Halk Kütüphanesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yılmaz, B. (1993). Okuma alışkanlıklarında halk kütüphanelerinin rolü. Ankara: Kültür Bakanlığı

**Ek 1. Yarı yapılandırılmış Aile Görüşme Formu**

- 1) Eğitim durumunuz?
- 2) Eşinizin eğitim durumu?
- 3) Mesleğiniz?
- 4) Eşinizin mesleği?
- 5) Kaç çocuğunuz var?
- 6) Aylık gelirin ne kadar?
- 7) Çocuğunuzun okula başlamadan önce hiç kitabı var mıydı?
- 8) Çocuğunuza ilk olarak ne zaman kitap aldınız?
- 9) Çocuğunuza kitap okur musunuz?
- 10) Siz kitap dergi gazete okumayı seviyor musunuz?
- 11) Şu anda çocuğunuz evde ders kitapları dışında herhangi bir şey okur mu?
- 12) Çocuğunuzun kitap okuma saatleri var mı?

## Ek 2. Yarı yapılandırılmış Öğrenci Görüşme Formu

1) Boş zamanlarınızda en çok ne yapmaktan hoşlanırsınız? Tv- oyun- kitap- diğer

2) Elinizde bir miktar para olsa bunu nasıl kullanırsınız?

3) Kitaplarla ilk nerede ve ne zaman tanıştınız?

4) Evinizde bir kitaplığınız ya da kitap köşeniz var mı?

5) Neden kitap okuyorsunuz?

-Okumayı sevdiğin için (Seviyorsa nedenleri)

-Ailenizin kitap okumanızı istemesi

-Öğretmeninizin kitap okumayı istemesi

6) Kitap okumanıza engel olan en önemli etken nedir? Eğer varsa bunlar nelerdir?

- Ev işlerine yardım etmen

- Kitapların pahalı olması

-Derslerin yoğun olması

Televizyon, bilgisayar diğer

7) Anneniz ya da babanız size hangi amaçla kitap alır?

-Öğretmen istediği için

- Ailem kitap okumamı istediği için

-Kitap okumayı istediğim için

-Almaz

8) Kitaplardan başka bir şeyler okur musunuz? Eğer okuyorsanız bunlar nelerdir?

9) Haftada ne kadar sıklıkla kitap okuyorsunuz?

10) Okuduğunuz kitapları nereden alıyorsunuz?

## ÖZGEÇMİŞ

Burcu Akmersin 1989 yılında Manisa’da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Manisa’da tamamladı. 2011 yılında Anadolu Üniversitesi sınıf öğretmenliği bölümünden mezun oldu. 2012 yılında Gaziantep/Şehitkamil Aydınlar İlkokulu’nda göreve başladı. 2014 yılında halen çalışmakta olduğu İstanbul/Esenler ilçesinde bulunan Mehmet Akif Ersoy İlkokulu’na atandı. 2013 yılında Gaziantep Üniversitesi İlköğretim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği bölümünde yüksek lisansa başladı.

## VITAE

Burcu Akmersin was born in Manisa in 1989. Primary, secondary and high school education was completed in Manisa. She graduated from Anadolu University the department of classroom teaching in 2011. In 2012 she began her career in Aydınlar Primary School in Şehitkamil/Gaziantep. In 2014, she was assigned in Mehmet Akif Ersoy Primary School in Esenler/İstanbul which school is she is still working. In 2013, she began her master's degree in Department of Primary School Teaching in Gaziantep University.